

Slovenski št. 10 v čebelar

letnik CXIII – oktober 2011

ISSN 0350-4697

Brez čebel ni življenja
www.ohranimo-cebele.si

Ocena pašne sezone 2011

Spremljanje števila odpadlih varoj s testnim vložkom v AŽ-panju

Pogoste napake čebelarjev, ugotovitve interne kontrole medu

APIS M&D®

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
ob sobotah 9.00–12.00

 AŽ-PANJI 10-SATNI	 AŽ-TRIETAŽNI PANJ	 PRAŠILEC AŽ 5- IN 7-SATNI	 GRELNICI ZA MED 179 EUR	 KAKOVOSTNA RSF- TOČILA AKCIJSKA CENA	 STANDARDNI LR-PANJ IN DVOTRETINJSKI LR-PANJ AKCIJSKA CENA	 ŽICA ZA SATNIKE 250 g RSF 4,8 EUR 250 g CINK 2,5 EUR
 PREDELAVA VOSKA V SATNICE SAMO 0,85 EUR/KG	SATNIKI: AŽ-VRTAN, LEPLJEN, ZBIT LR-STANDARD LR 2/3					

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (razen lomljivih artiklov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice — 0,85 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Vosek odkupujemo po 4 EUR za kilogram (po predhodnem dogovoru izplačilo v najkrajšem času). ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR (razen na artikle, ki so v akciji). Popusti se ne seštevajo.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.
- Priznana vzrejalšče čebeljih matic Debevec

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.

Konzumni sladkor za krmljenje čebel

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM.: 031 351 964
e-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

MATIČNA REŠETKA

TESTNA MREŽA

ODTOČNA PIPA

POSODE ZA SHRANJEVANJE
IN TOČENJE MEDU

VSE ZA OBNOVO PANJEV

AVTOMATSKA DOZIRNA
BRIZGA

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

**ODKUPUJEMO
ČEBELJI VOSK**

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.
Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15
ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnice lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarske lopatke
- prečne zapore

KiPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
 -CEDELA
 -KADILNIKI
 -ZAŠČITNA OPREMA
 -PANJI IN OPREMA
 -SATNICE
 -OSTALI ČEBELARSKI
 -PRIPOMOČKI

EMBALAŽA:
 STEKLENA, PLASTIČNA,
 KARTONSKA,
 POKROVČKI

**MEŠALNIK ZA
 KREMNI MED**
 -vrtenje ročice
 -vrtenje posode
 -odstranjeva
 posoda
 -možnost
 uporabe
 več posod

URNIK:
pon-pet 8-16 h
sob ZAPRTO

AKCIJA
SAMO V OKTOBRU
POGAČE
1,40 EUR

nozevit
PREVENTIVNO
ODSTRANITE
NOSEMO

AKCIJA TOČIL
V OKTOBRU:
 TOČILO 48 TANGENT
 ROČNO IN MOTORNO
 IN
 TOČILO 58
 SAMODRBAČALNO Z
 AVTOMATIKO
 PROFESIONAL
-10%

PRIKOLICE ZA
PREVOZ LR
PANJEV

PANJI
NA NAROČILA
V OKTOBRU IN
NOVEMBRU
-10%
SLOVENSKI
PROIZVOD

AKCIJE VELJAJO DO RAZPRODAJE ZALOG

Revija Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medjenja.php. Avtomatski odzivnik za pše - tel.: (01) 729 61 20. Čebelarstva knjižnica Janeza Golčnika: vsak delovni četrtak med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

Kontaktne podatke Čebelarstva zveze Slovenije: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, uredništvo (01) 729 61 14, Anton Tomec, tajnik: (01) 729 61 02, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041 370 409, info@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 040 436 512, nocb@czs.si, Jure Justinek, vodja ONS: 041 644 217, jure.justinek@czs.si, urednik Marko Borko: 051 637 204, marko.borko@czs.si.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, spec. za ekonomiko: 040 436 513, tanja.magdic@czs.si, Andreja Kandolf, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Miro Leskovec, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Rodoljub Živadinović, dr. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 023000-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izraze v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 7000, Tiskano: 27. 9. 2011

Revija Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSKA OPREMA

Čebelarji izkoristite možnost ugodnega nakupa čebelarske opreme z 80 % sofinanciranjem RS in EU.

Privoščite si najboljše.

OBIŠČITE NAŠO PRENOVLJENO SPLETNO STRAN

www.logar-trade.si

Odkrivanje satja

Posode za med različnih velikosti in načinov zapiranja

Modeli za sveče

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00

ob sobotah:
9.00 - 12.00

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

Nudimo vam:

- TANGENTIALNA,
 - SAMOOBRAČALNA,
 - RADIALNA TOČILA ZA MED
- z ročnim, motornim ali avtomatskim krmiljenjem.

Priporočamo vam tudi gretje dna točila, da med hitreje odteče iz njega.

Ločevanje medu iz voščenih pokrovčkov s toplim zrakom

NOVO

Ometanje čebel

Topljenje voščin

Segrevanje in dekristalizacija medu

Polnjenje medu

NOVO Honeytherm

Ostali pripomočki

Cedenje medu

Inkubatorji za vzrejo matic

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

Pri gotovinskem nakupu čebelarske opreme v vrednosti nad 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.

Slike so simbolične.

UVODNIK

Fotografija na naslovnici: Čebele na cvetovih krvomočnice (*Geranium Pratense*), zelene rastline, ki čebelarom nudi dobro medicinsko in pelodno pašo. Slika je posneta ob robu vasi Gozd Martuljek. V ozadju se v meglicah bohoti Martuljkova skupina.

Na 32. državnem čebelarstvu posvetu v Celju leta 2009 sta strokovnjaka za medenje g. Pavel Zdešar in dr. Hermann Pechhacker soglasno ugotavljala, da bo zaradi segrevanja ozračja, potrebno pri iskanju ugodnih paš, čebele preseliti na višje ležeča območja.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

dr. Pavel Gantar 269

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Nataša Lilek: Kristalizacija medu 271

dr. Borut Gosar, Andreja Kandolf: Med in ameriški slamnik – kombinacija, ki odpravlja vzroke prehlada ali gripe 273

Franci Gosar: Inovativne rešitve v čebelarstvu Gosar 274

Danilo Bevk: Čebele s »čipi« 276

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: Evropska politika glede zdravja čebel 277

Franc Šivic: Novice iz sveta 279

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Jakob Madjar: Delovanje pomurskih terenskih svetovalcev 281

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Miha Štular: Čebelarjeva opravila v septembru 282

VETERINARSKI NASVETI

Martina Škof, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za september 284

ČEBELJE PAŠE

Marko Borko: Domžalska evodija daje dobro pašo 284

DOGODKI IN OBVESTILA

285

OBVESTILA ČZS

MALI OGLASI

OSMRTNICE

INDEX

EDITORIAL

Pavel Gantar (PhD)

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Nataša Lilek: Crystallization of Honey

Borut Gosar (PhD), Andreja Kandolf: Honey and Echinacea – Combination That Eliminates the Causes for Cold or Flu

Franci Gosar: Innovative Solutions in Gosar's Apiculture

Danilo Bevk: Bees With »Chips«

Ministry of Agriculture, Forestry and Food: European Policy on Bee Health 277

Franc Šivic: World News 279

PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE

Jakob Madjar: The Work of Field Advisors in Pomurje 281

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Miha Štular: Beekeeper's Chores in September 282

VETERINARY ADVICE

Martina Škof (PhD Vet. Med.): Veterinary Advice for September 284

HONEYBEE FORAGE

Marko Borko: Domžale Euodia Gives Good Honeybee Forage 284

NEWS AND EVENTS

285

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

290

SMALL ADS

297

OBITUARIES

301

»Ohranimo čebele« na sejmu Narava in zdravje

ČZS, JSSČ tudi jeseni nadaljujeta akcijo »Ohranimo čebele«. Tako bomo od 6. do 9. oktobra sodelovali na sejmu **Narava in zdravje** ter ob tej priložnosti predstavili pomembnost čebel in čebelarstva za boljši jutri, pa tudi projekt »Tradicionalni slovenski zajtrk«, o katerem si lahko več preberete v tej številki SČ. Za predstavitev na sejmu bomo izdali tudi zgibanko **»Brez čebel ni hrane«**, saj so čebele najpomembnejše opraševalke različnih kmetijskih kultur, ki so zelo pomembne za prehrano ljudi in živali.

Poleg tega bomo obiskovalce pozvali tudi k sajenju medovitih rastlin in jim simbolično podarili seme okrasne medovite rastline breskvice (*Impatiens balsamina*), ki jo lahko vsak poseje na domačem vrtu. S tem poskrbi tako za lepšo okolico svojega doma kot tudi za dodaten vir medicinine in cvetnega prahu za čebele in druge alternativne opraševalce.

*Nataša Lilek,
svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane*

Odprtje učnega čebelnjaka v Bohinju

V okviru praznovanja 110-letnice delovanja ČD Bohinj smo bohinjski čebelarji izročili v uporabo tudi učni čebelnjak, ki ga bodo uporabljali člani čebelarskega krožka na OŠ dr. Janeza Mencingerja v Bohinjski Bistrici. Čebelnjak je bil postavljen s sredstvi donatorjev, ki sodelujejo v skladu za ohranjanje kranske čebele pri ČZS.

Čebelnjak bo velika pridobitev in v veliko pomoč pri delovanju čebelarskega krožka na osnovni šoli. V njem si bodo učenci, ki bodo obiskovali krožek, nabirali praktično znanje o čebelah. Prepričan sem, da se bo zanimanje za krožek na šoli še povečalo, saj bodo imeli krožkarji poslej zares idealne razmere za delo. Naj se zahvalim vsem donatorjem in tudi ČZS, ki nam je omogočila, da smo na pod-

Foto: Mišo Serajnik

lagi razpisa dobili opremo in čebelnjak. Hvala tudi Občini Bohinj, ki nam je dovolila, da čebelnjak postavimo na izjemno lepi lokaciji.

Drago Kotnik, predsednik ČD Bohinj

Ocena pašne sezone 2011

Jure Justinek*

Leto 2011 je bilo pašno zelo zanimivo in čebelarji se radi pohvalijo, koliko medu so iztočili. Čebelarška pašna sezona se je letos začela precej prej kot navadno, pa tudi trajala je precej dlje kot po navadi. Lepo vreme se je pojavilo že marca in čebele so na spomladanskih cveticah že našle tudi prvo pašo. V sredini aprila sta v večjem delu države začela cveteti divja češnja in regrat, paše pa ni niti za dan zmotilo slabo vreme. Na območjih Štajerske, Primorske in Bele krajine so čebele že aprila nabrale za prvo točenje. Paša se je nadaljevala in v Prekmurju je zacvetela oljna ogrščica, drugod pa gozdna podrast, travniki in sadno drevje. Zaradi pomorov čebel v Pomurju smo pridelali nekaj manj medu oljne ogrščice, ob medenju akacije pa so se razmere že nekoliko izboljšale.

Sledila je akacijeva paša na Primorskem. Tam je akacija po večini začela mediti že 25. aprila. Razmere za medenje akacije so bile dobre in tudi vreme je zdržalo, zato ni čudno da je bil skupen donos na panj tudi 30 kg in več. Drugod po državi je bila paša na akaciji povprečna, saj se je predvsem zaradi precejšnje vročine končala nekoliko prej, kljub temu pa je povsod dala za eno točenje.

Ko še ni bil v celoti iztočen akacijev med, je že zamedil gozd in postalo je jasno, da bodo paše hitro sledile ena drugi. Ostrolistni javor je zacvetel v drugi polovici aprila, gorski javor pa je začel cveteti že okoli petega maja, sočasno pa je na nižjih legah začel izločati mano tudi veliki kapar na smreki. Zaradi medenja javorja in smreke so čebelarji nekje v sredini maja lahko točili že drugič. Smreka in javor sta letos posebno dobro medila na območjih Savinjske doline, Hrušice, Pohorja, Kočevja, Ribnice in tudi drugod. Javor je maja medil po večini iz cveta, mana se še ni pojavila, na smreki pa so se letos pojavile množične kolonije velikega smrekovega kaparja in rdečerjave smrekove ušice. Mali smrekov kapar je letos po večini medil v višjih legah, na območjih, višjih od 900 metrov nad morjem, najbolj na Jelovici in Pohorju. Konec maja se je pojavilo tudi kratkotrajno, a ne zanemarljivo medenje brstne hojeve ušice, tako da so čebele ob sočasnem medenju smreke in javorja nabrale za eno točenje medu.

V višjih legah je medila smreka, v nižinah pa se je že začela paša na lipi in kostanju. Tako lipa kot

kostanj sta bila letos v odličnem fiziološkem stanju in pričakovali smo odlično medenje. Navadna lipa je zacvetela v začetku junija, lipovec pa deset dni za njo in je odlično medila skoraj ves junij. Najlepše na območjih Bele krajine in Kočevja, seveda pa tudi na širšem območju Tolminskega in Posočja. Med cvetenjem kostanja nam je sicer nekoliko ponagajalo vreme, saj je prav v obdobju polnega cvetenja povprečno deževalo kar 3-4-krat. Zaradi tega so bili donosi manjši za najmanj 6-8 kg na panj, kljub temu pa sta kostanj in lipa dala povprečno točenje.

Po paši na lipi in kostanju, ki se je končala konec junija, smo kot po navadi pričakovali brezpašno obdobje, a je vlažno in razmeroma toplo vreme godilo razvoju ušic na lipi, kostanju, javorju in drugih drevnih vrstah in čebele so imele pašo še naprej. **Tako se je v začetku julija pojavila paša, ki je nismo pričakovali in ki se doslej tudi ni pojavljala.** Dnevni donosi so bili tudi do 3 kg in čebele so v dveh tednih ponekod napolnile medišča. Ko pa smo želeli med iztočiti, smo ugotovili, da je kristaliziral že v satju. Čebelarji so se znašli vsak po svoje, vsekakor pa smo bili bolj zadovoljni s kristaliziranim medom, kot bi bili s praznim satjem in brezpašnim obdobjem.

Medenje bi trajalo cel julij, vendar je bila druga polovica meseca zelo deževna in hladna, tako da je medenje prenehalo.

Čebelarji smo nestrno pričakovali, kje bo letos zamedila hoja. Dobri obeti so bili na območjih Hrušice, Krima, Trnovskega gozda, Črničva in Pohorja. Pozneje se je izkazalo, da bo hoja medila le na območjih Pohorja in Črničva na Savinjskem, v gozdovih na apnenčasti podlagi pa letos ni bilo niti kapljice medicine, čeprav je lokalno kje kazalo precej dobro.

V obdobju najintenzivnejšega razvoja zelene hojeve ušice sta svoje naredila mraz in dež. Na Pohorju in na Savinjskem so čebele na hoji nabrale tudi več kot 4 kg na dan. Povprečno so čebele nabrale za dve točenji, seveda le tistim, ki so jih pravočasno pripeljali na stojišča. Sočasno z medenjem hoje je na obeh lokacijah izločala mano še velika črna smrekova ušica, prav ta mana pa je lokalno povzročala hitro kristalizacijo medu v satju. Čebelarjem, ki so točili pravočasno, pa to ni povzročalo prevelikih težav. Medenje hoje se je končalo z vdorom hladnega zraka v sredini avgusta in potem popolnoma prenehalo.

* Opazovalno-napovedovalna služba medenja

Velika količina dežja konec avgusta pa je spodbudila rast jesenskih cvetlic na travnikih, v gozdovih in na gozdnih robovih. Lepo so zacvetele zlata rozga, nedotika, rudbekija in druge cvetlice, tako da so čebele takoj po koncu intenzivnih in gospodarsko pomembnih paš imele na voljo dovolj cvetnega prahu. Letošnja zelena jesen je zelo ugodna za pripravo čebel na jesen in zimo, saj bodo čebele nabrale dovolj cvetnega prahu, to pa jim bo omogočilo dobro prezimitev in uspešen razvoj v prihodnji pašni sezoni. Letos mora čebelar poskrbeti, da v gnezdu ne bi ostal med, ki so ga čebele prinašale julija in je kristaliziral že v satju. Ker ga čebele čez zimo ne bodo mogle porabiti, to lahko povzroči propad čebelje družine pri polni skledi. Kristalizirane sate z medom moramo zato umakniti in jih nadomestiti s primerno hrano.

V začetku septembra smo pričakovali še cvetenje in medenje bršljana. Znano je, da ta med takoj kristalizira v satju, zato je treba temu nameniti še posebno pozornost. Spremljati smo morali dnevne donose ter čebele krmiti s sladkorjem. Kolikor medu so na dan prinesle, toliko hrane jim je bilo treba še dodati. Če je bilo medenje intenzivno, smo morali iz gnezda odmakniti sate s kristaliziranim bršljanovim medom, in to z vsake strani zalege po enega, ju nadomestiti z lepimi praznimi sati ter čebele dodatno krmiti. V prihodnosti bo to postajal vedno večji pro-

Foto: MB

Med je kristaliziral že v satju.

blem, saj se bršljan vedno bolj razrašča vse do višine 700 m nad morjem. Godi mu globalno segrevanje ozračja, in ker se to še krepí, se bo bršljan intenzivno razraščal še naprej. Naučiti se bomo morali čebelariti s tem in se prilagoditi.

Če strnemo zgornje besede, lahko rečemo, da je bila letina nadpovprečna in da smo zadovoljni. Paše so hitro sledile ena drugi, zato so bile celo sezono v dobri kondiciji. Letošnja jesen nam je naklonjena za pripravo čebel za zimo, zato se nam ob pravilni oskrbi ni treba bati za uspeh v prihodnji sezoni. Naj medi! ■

Pogoste napake čebelarjev, ugotovitve interne kontrole medu

Andreja Kandolf*

Med interno kontrolo medu smo ugotovili, da imajo čebelarji težave pri označevanju serije (lot) živila. Ta namreč pogosto manjka ali je označena ne popolno. Poleg tega je bilo 33 % vzorcev medu neustrezno čistih.

1. Sledljivost živil in označevanje serije (lota) živila

Čebelar mora zagotavljati sledljivost živil (Uredba ES, 178/02), ki v vseh stopnjah prometa zagotavlja izsleditev živil od začetka do konca prehranske verige. Podlaga za zagotavljanje sledljivosti je označitev serije (lota) medu. To moramo na izdelku označiti v skladu s Pravilnikom o splošnem označevanju predpakiranih živil, Ur. l. RS, št. 50/2004 (58/2004

popr.), 43/2005 (64/2005 popr.), 83/2005, 115/2005 in 118/2007. Za serijo (lot) živila se šteje enota predelane, izdelane ali pod enakimi pogoji pakiranega živila v prometu. Serija (lot) mora biti jasno in vidno označena s črko L in številko serije, ki skupaj omogočata identifikacijo živila.

Zakaj je pomembno označevati serijo (lot) živila?

Označevanje serije (lota) živila je pomembno za zagotavljanje sledljivosti. Cilj sledljivosti je prepoznavanje točno določene serije živil in surovin ter možnost njihovega sledenja med proizvodnjo in distribucijo. Sledljivost je treba zagotavljati na vseh stopnjah pridelave, predelave in distribucije. Kako pomembno je, da imamo jasno in točno označene serije živil, se zavemo šele, ko je ugotovljeno, da živilo ni skladno z zakonodajo in da ga moramo umakniti iz pro-

* svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

daje. Sledljivost nam omogoča, da lahko nevarne izdelke umaknemo/odpokličemo s trga, poiščemo vzroke umika in da o neskladnosti izdelkov obvestimo svoje kupce. V primeru, da nimamo ustrezno urejene sledljivosti, pa moramo tako s trga umakniti vse svoje izdelke, saj ne vemo, kateri so neskladni.

Kako označimo serijo (lot) živila?

Za serijo (lot) živila se šteje enota predelane, izdelane ali pod enakimi pogoji pakiranega živila v prometu. Odločitev o tem, kako boste označevali serijo, je prepuščena vam, pomembno pa je, da v zapisnik zapišete, kaj serija pomeni. Ena serija je tako lahko med enega točenja oz. polnjenja, lahko pa medove istega botaničnega porekla, a različnih točenj (serij), tudi homogeniziramo, mešanico pa označimo z novo serijo. Pri tem je še kako pomembno, da vemo, iz katerih serij medu smo naredili novo serijo.

Svetujemo vam, da si za vsako posamezno serijo medu zapišete oznako čebelnjaka, v katerem je bil med pridelan, pašni okoliš, datum točenja, količino natočenega medu in oznako vrste medu. Sod medu označite s poimenovano serijo, na vsakem kozarcu iz posameznega sode pa mora biti označen ustrezen lot.

Navedba serije (lota) ni obvezna, če je na embalaži naveden rok uporabnosti, ki v datumu vključuje najmanj dan in mesec (v tem zaporedju). **Torej, če na kozarec zapišete rok uporabe s točnim dnevom in mesecem, potem vam na kozarec ni treba zapisati lota, kljub temu pa mora biti ta označen v vaših zapisnikih.**

Na obrazec za sledljivost (obrazec št. 9 v Smericah dobrih higienskih navad v čebelarstvu) zapišite še datum polnjenja medu, datum roka uporabnosti medu te serije in tudi to, komu ste med prodali, če niste vsega prodali končnemu porabniku.

Primer označevanja

Čebelarji pogosto nepopolno označujejo serijo (lot) živila. Velikokrat se zgodi, da čebelar serijo označi samo z enim znakom, npr. z 1, prihodnje leto pa med prvega točenja znova označi z 1. Takšno označevanje serije ni ustrezno, saj ne pove nedvoumno, na kateri med se ta serija v resnici nanaša (lahko se npr. nanaša na med iz leta 2010 ali iz leta 2011). Čebelarji pogosto označujejo serijo (lot) živila po dnevu točenja (315/2011), po zaporedju točenja (1/11, 2/10) ali po roku uporabe (31122012). Če serijo (lot) označite po datumu uporabe, morate paziti, da ta ni zapisan kot datum (npr. 31. 12. 2011), temveč kot 31122011. Še posebej pozorni bodite na to, da je serija označena tako, da pomeni točno določen med (ne vsako leto samo številka 1 ali 2 ...).

Foto: Arhiv ČZS

Mesto označitve lota na nalepki za med

2. Nečistoče v medu

Med, namenjen za prodajo, ne sme biti onesnažen. Najpogostejše je med fizično onesnažen z delci voska, vendar v končnem izdelku tega ne sme biti. Vosek ni naravna sestavina medu, posledica njegove vsebnosti v medu pa je lahko sprememba okusa, barve in vonja.

Da se izognemo fizičnemu onesnaženju medu, ga precejamo in posnemamo. Precejamo ga s cedili, katerih luknjice so večje od 0,2 mm, da v njih poleg nečistoč ne zastane tudi cvetni prah. Priporočljivo je 1–2-kratno cejenje medu z različno gostima cediloma. Potem mora med še dan ali dva mirovati, medtem pa se na površje dvignejo delci voska in preostale primesi ter mehurčki zraka. Drugo posnemanje je priporočeno 14 dni po točenju. Čebelar naj posname vse nečistoče, ki se pojavijo na površini, in postopek po potrebi ponovi. Ponavlja naj ga tolikokrat, dokler površina medu ni povsem čista in brez mehurčkov.

Zavedamo se, da je zagotavljanje povsem čistega medu težavno, saj cedilo prepušča zelo majhne delce, njihova specifična teža pa je takšna, da počasi priplavajo na površje. Čebelarjem tako svetujemo, da med točijo »spodaj« skozi pipo in da zadnje kilograme medu, v katerih je največ nečistoč, porabijo za predelavo. Priporočamo tudi, da kozarec pred prodajo in pred pritrditvijo prelepke še enkrat pregledate in morebitne nečistoče posnamete z žlico. Čebelarje tudi pozivamo, naj svetovalcem Javne svetovalne službe v čebelarstvu (andreja.kandolf@czs.si, 01/729 61 33) sporočijo, če imajo morda kak posebno učinkovit pripomoček za posnemanje medu. ■

Kdaj in kako opraviti zimsko zatiranje varoj?

Vlado Auguštin*

Varoza je zajedavska bolezen, ki povzroča obolenost čebelje zalege, posredno pa tudi celotne čebelje družine. Povzročitelj te bolezni je pršica *Varroa destructor*. Ta se prehranjuje s hemolimfo (krvjo) čebelje zalege ali čebel, odvisno od tega, kje v čebelji družini se je naselila. Oplojene samičke varoj manjši del časa preživijo na čebelah, po večini pa so v pokritih celicah čebelje zalege. Tja namreč samičke varoj izležejo svoja jajčeca prej, preden čebele pokrijejo zalego. Tam se zajedavci tudi izlegajo in razmnožujejo. V čebelji družini, ki so jo napadle varoje, se porajajo slabotnejše, manjše in pohabljene čebele, ki niso sposobne skrbeti zase, še manj pa za zalego. Zaradi tega takšne čebele niso zmožne opravljati niti drugih opravil v čebelji družini, zato ta ni več tako delavna in produktivna. Napadena čebelja družina je tudi občutno manj odporna na različne kužne in nekužne bolezni, počasi začne hirati in na koncu odmre.

Ko je v čebelji družini zalega, se varoje po večini zadržujejo v pokriti celici, zato je najboljši čas za njihovo zatiranje tedaj, ko v panju ni več zalege. Ta čas se nam zdaj počasi približuje, kajti s koncem čebelarске sezone se bliža tudi čas zimskega počitka čebel. V tem jesenskem obdobju so čebelje družine že pripravljene na zimo. Počasi se bo izlegla še zadnja zalega, čebelja družina pa si bo izbrala mesto za prezimovanje. Da so čebele brez zalege, najpreprosteje ugotovimo tako, da pogledamo v čebeljo družino, ki ima najmlajšo matico. Če v njej ni zalege, je ni niti v družinah s starejšimi maticami.

Prav zdaj napoči najpomembnejši trenutek v čebelarjevem letu. Vse varoje v čebelji družini so na čebelah, zato se jih zdaj lahko najpreprosteje in tudi najučinkoviteje znebimo. Svetujem vam, da za ta namen uporabite oksalno kislino. Poznamo tri različne postopke zatiranja varoj z oksalno kislino: s pršenjem, kapanjem in termosublimacijo.

Priporočam postopek s kapanjem, ki ga izvajamo po navodilih evropske skupine za zatiranje varoj. Strokovnjaki iz te skupine za naše kraje priporočajo, da **35 g oksaldihidrata** ($C_2H_2O_4 \times 2H_2O$) raztopimo v **1 litru sladkorne raztopine**. Tako pripravljena sladkorna raztopina oksalne kisline je preverjeno najučinkovitejša za naše podnebne razmere in tudi

najmanj negativno vpliva na čebele.

Zatiranje varoj izvedemo v **dopoldanskem času**, ko temperatura v okolici čebelnjaka doseže okoli **7–8 °C** in so čebele še v rahli gruči. Pripravljeno raztopino, ki jo segrejemo na **30–35 °C**, kapamo po čebelah v ulicah gnezda. Raztopino doziramo enakomerno, tako da neposredno na čebele pokapamo največ **5 ml** raztopine na polno zasedeno ulico. Za zdravljenje čebelje družine tako potrebujemo od **20–40 ml** raztopine, odvisno od njene moči. Maksimalna količina na čebeljo družino ne sme biti večja od **50 ml**.

Prejeto sladkorno raztopino oksalne kisline čebele prenašajo po celotnem panju. Sladkorna raztopina oksalne kisline čebele vzburi, deluje pa tudi odvajalno, zato je priporočljivo, da je popoldanska temperatura vsaj nekaj dni okoli **12 °C**. Tako se čebele lahko preletijo in iztrebijo v okolici čebelnjaka, ne da bi jim pretila podhladitev, ter se očiščene nadležnih varoj veselo vrnejo v svoje domovanje.

Postopek uporabe oksalne kisline z metodo kapanja je preprost, hiter in učinkovit ter ob pravilni uporabi nenevaren tako za čebelarja kot tudi za čebele. Sama oksalna kislina je sestavni del medu, zato tudi ni nevarnosti glede škodljivih ostankov v medu. Uničevanje varoj pozno jeseni oz. pozimi je izjemno pomembno, saj s tem postopkom uničimo večino varoj, ki so preživele poletno zatiranje ali so se znova naselile v družini. Prav te varoje so tudi temelj populacije, ki bi nam povzročala težave v prihodnjem čebelarškem letu. ■

G. Franc Gosar se je odpovedal avtorskemu honorarju za objavljeni članek z naslovom Inovativne rešitve v čebelarstvu Gosar. Uredništvo

Foto: Stane Plut

* svetovalec JSSČ za tehnologijo

Peter Kozmus*

Menjava čebeljih matic v letu 2011

V okviru Uredbe o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v letih 2011–2013 smo letos izvedli menjavo čebeljih matic, ta pa je načrtovana tudi za leti 2012 in 2013. Razlog za vključitev ukrepa v uredbo je bila ugotovitev, da se v Sloveniji pojavlja vse več čebel z rumenimi ali oranžnimi obročki na zadku, ki za kranjsko sivko niso značilni in kažejo na križanje z drugimi čebeljimi rasami. Cilj menjave so bili:

- zamenjati 1400 matic iz družin, v katerih je več kot 2 odstotka čebel z rumenimi obročki na zadku;
- obiskati najmanj 300 čebelarjev, ki imajo v čebeljakih družine z rumenimi ali oranžnimi obročki na zadku, jim pokazati razliko med kranjsko čebelo in križanci ter jim predlagati menjavo matic;
- seznanjati čebelarje z morfološkiimi znaki, značilnimi za kranjsko sivko, ter jih ozaveščati o pomembnosti ohranjanja kranjske čebele v Sloveniji.

Pri tej nalogi smo sodelovali s terenskimi svetovalci ČZS, JSSČ. Za ta namen smo maja 2011 organizirali dve delavnici, na katerih smo terenskim svetovalcem predstavili problematiko »čistosti« kranjske čebele in predviden ukrep menjave čebeljih matic. Skupaj smo pregledali nekaj čebeljih družin in ugotavljali, katere družine izkazujejo morfološke lastnosti, ki so značilne za kranjsko sivko in katere ne. Namen delavnice je bil, da terenski svetovalci poenotijo merila za določanje morfološke »čistosti« posameznih čebeljih družin po Sloveniji.

S pridobljenim znanjem so terenski svetovalci maja in junija letos pregledovali čebelje družine pri posameznih čebelarjih, ki so izkazali interes za pregled. Pri čebelarjih, pri katerih so ugotovili, da imajo več kot 2 odstotka čebel z rumenimi oz. oranžnimi obročki na zadku, so predlagali menjavo matic. Na podlagi zbranih podatkov s terena smo na Kmetijskem inštitutu Slovenije organizirali nakup čebeljih matic pri potrjenih vzrejevalcih, ki so izpolnjevali določene pogoje. Prejete matice smo pregledali, ali je njihovo stanje primerno za nadaljnje pošiljanje po pošti terenskim svetovalcem in ali imajo zagotovljene dovolj hrane, nato pa smo jih razdelili ter razposlali terenskim svetovalcem. Pri tem smo bili pozorni na predvidene ekotipe oz. krajevne različice kranjske čebele.

Razlika med kranjsko sivko (levo) in križancem (desno) v obarvanosti obročkov na zadku.

ske čebele. Matic iz Prekmurja oz. Gorenjske tako nismo pošiljali terenskim svetovalcem na Primorskem oz. Štajerskem in podobno. Terenski svetovalci so matice po prejemu dostavili določenim čebelarjem in jim ponudili tudi pomoč pri menjavi.

Po končani menjavi smo obiskali nekaj čebelarjev, ki so prejeli matice, in jih povprašali o sprejemu matic, o stanju čebeljih družin z zamenjanimi maticami in o njihovem zadovoljstvu z novimi maticami. Na podlagi odgovorov ugotavljamo, da so čebelarji z menjavo matic po večini zadovoljni in da nove matice v večini primerov primerno zalegajo jajčeca. Le manjše število čebelarjev je sporočilo, da so imeli težave z dodajanjem mladih matic v družine in da mladih matic niso sprejele vse družine.

Doseženi cilji

V okviru naloge smo pri 313 čebelarjih po vsej Sloveniji skupaj zamenjali 1157 čebeljih matic. Našega cilja, da bi zamenjali 1400 čebeljih matic, nam torej ni uspelo popolnoma uresničiti. Razlog za to je bilo manjše zanimanje čebelarjev za ta ukrep, ker je MKGP prepozno objavilo javno naročilo za izvedbo ukrepa, zato so bili tudi čebelarji o njem obveščeni pozno. V celoti pa je bil uresničen naš drugi cilj, to je obiskati najmanj 300 čebelarjev. Ob obiskih čebelarjev so jih terenski svetovalci seznanili z morfološkiimi znaki, značilnimi za kranjsko čebelo, ter s pomembnostjo ohranjanja kranjske čebele v Sloveniji, to pa je bil tretji cilj naloge.

Ali je ukrep vplival na zmanjšanje odstotka čebel z rumenimi oz. oranžnimi obročki na zadku v Sloveniji, bomo ugotavljali ob izteku uredbe o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v letih 2011–2013, ko bomo znova ugotavljali odstotek teh čebel v Sloveniji.

* dr., Kmetijski inštitut Slovenije, strokovni vodja PRO

Sklep

Ob koncu menjave v letu 2011 ocenjujemo, da je bil ukrep v prvem letu izvajanja uspešen. Večina čebelarjev, ki so sodelovali v programu, je ukrep dobro sprejela, več pozornosti pa moramo v prihodnjih dveh letih nameniti predvsem obveščanju čebelarjev o ukrepu in postopku menjave matic, da bo odstotek nesprejetih matic čim manjši. Ocenjujemo tudi, da so se terenski svetovalci v okviru ukrepa dobro naučili razločevati delavke kranjske čebele od križancev, to pa bo gotovo pripomoglo k njihovem še boljšem svetovanju čebelarjem v prihodnje. ■

Novice iz sveta

Franc Šivic

Španija

Skupina znanstvenikov z univerze v Cordobi je lani izvedla zanimiv poskus, katerega rezultati bodo gotovo koristni tudi za slovenske čebelarje.

9. aprila 2010 so 15 čebeljih družin v LR-panjih razdelili na tri skupine po pet panjev ter jih postavili na podnice z mrežami po celotni površini. Pod mreže so vstavili lesenitne plošče, na vsako pa še list papirja, premazanega z vazelinom. Na masten papir so se nalepile varoje, ki so odpadle po naravni poti. Po štirih dneh so odpadle varoje prešteli in ugotovili, da jih je v prvi skupini padlo povprečno po 15 na panj, v drugi po 30 in v tretji po 20. Nato so prvi skupini odstranili mrežaste podnice in jih nadomestili s klasičnimi lesenimi, katerih uporaba je sicer zelo razširjena, drugi skupini so pustili mrežaste podnice z lesenitnimi vložki, tretji pa so odstranili lesenitni vložek, tako da so varoje padale skozi mrežo na tla.

Po skoraj štirih mesecih, natančno 5. avgusta, so vsem panjem za štiri dni znova namestili mrežaste podnice z lesenitnim vložkom in s testnimi papirji, prepojenimi z vazelinom. Po štirih dneh so jih odstranili in prešteli vse naravno odpadle varoje. In kaj se je pokazalo?

V prvi skupini, ki je imela ves čas standardne lesene podnice brez mreže, je v štirih dneh padlo povprečno po 660 varoj na panj, v drugi skupini, v kateri je bil pod mrežo lesenitni testni vložek, je bilo na papirju 461 varoj, v zadnji skupini, v kateri pod mrežo ni bilo lesenitnega vložka, pa je bilo samo 189 zajedavcev.

Raziskovalci se zavedajo, da je bilo za resen znanstveni poskus zajeto premajhno število čebeljih družin, kljub temu pa so rezultati spodbudni. Kažejo namreč, da poleti s čebel odpada razmeroma veliko število varoj, vendar se številne znova poberejo z lesene podnice in se vrnejo k svojim gostiteljicam. Če varoje padejo na vložek pod mrežo, nekatere splezajo skozi mrežo in se vnovič oprimejo čebel, če pa padejo skozi mrežo na gola tla, se v čebeljo družino praktično ne morejo več vrniti.

Z uporabo mrežastih podnic lahko torej dokaj uspešno zaviramo rast populacije varoj med polno sezono. Španski znanstveniki priznavajo, da tega niso odkrili prvi, saj je bilo o koristnosti mrežastih podnic v svetovni literaturi že dosti napisanega, čudijo pa se, da jih čebelarji tako malo uporabljajo v praksi.

Vir: Leon, S. (2011): Colmenas con fondos de malla. Vida apicola, št. 5-6, maj-junij 2011, str. 21.

ZDA

Warren Miller, predsednik združenja čebelarjev zvezne države Pennsylvania, že deset let uspešno čebelarji z več kot 100 čebeljimi družinami, ne da bi uporabljal kakršno koli sredstvo proti varojam. Skrivnost njegovega uspeha je v vsakoletni menjavi matic in včasni prekinitvi zaleganja. Na začetku glavne paše – v njegovem kraju je to prvi teden junija – odstrani vse matice in z njimi v prašilčkih oblikuje rezervne družine. Po dveh tednih družinam doda mlade, letošnje matice, ki jih čebele rade sprejmejo. 14-dnevna prekinitve zaleganja toliko zmede ritem razvoja varoj, da se zlepa ne opomorejo več. Sočasno se v tem obdobju poveča število pašnih čebel, saj te niso več tako zelo zaposlene z nego zalege.

Na leto sicer zaradi varoze izgubi do 20 odstotkov čebeljih družin, toda to je po njegovem mnenju nizka cena v primerjavi z dejstvom, da za boj proti varojam ne izgublja niti časa niti denarja. Poleg tega po njegovem mnenju vsi akaricidi, tudi tisti, ki naj bi bili prijazni do okolja in katerih uporaba je v ekološkem čebelarjenju dovoljena, na primer timol, mravljinčna in oksalna kislina, škodujejo čebelam, čeprav čebelar tega pogosto ne opazi.

Ali bi si kdo od slovenskih čebelarjev upal posnemati opisani način čebelarjenja gospoda Millerja?

Vir: Feldman, S. (2011): Chemical-free Beekeeping. American Bee Journal, št. 6, junij 2011, str. 579.

Italija

V italijanskem mestu Cuneo ima sedež neprofitna organizacija U.C.E.P.E., ki se ukvarja se predvsem s problemi v kmetijstvu, s težavami na področju ekologije ter okolja, v zadnjih letih pa predvsem z zaščito čebel. Znan je predvsem njen projekt Save the Bees (Rešimo čebele), ki v Italiji poteka že nekaj časa. V okviru tega projekta vsako leto s posebnim priznanjem, imenovanim »Cavaliere della ape regina« (»vitez čebelje matice«), nagradijo enega italijanskega čebelarja ali strokovnjaka s področja čebelarstva, ki je bil v minulem letu najbolj zaslužen za ohranjanje čebel v Italiji.

Letos so sklenili, da to priznanje podelijo tudi zaslužnemu čebelarju iz Slovenije. Predsednik te organizacije g. Aldo Regola nas je povprašal, kdo je po našem mnenju zadnja leta v Sloveniji največ prispeval k ohranitvi čebel, mi pa smo jim soglasno odgovorili, da je to brez dvoma predsednik ČZS g. Boštjan Noč.

Tako bo U.C.E.P.E. v soboto, 8. oktobra, v veliki dvorani mestnega sveta Cividale del Friuli v Čedadu

Foto: Internet

g. Boštjan Noč,
vitez čebelje
matice

slovesno razglasil »viteza čebelje matice« za posebne dosežke na področju raziskav in zaščite čebele. Letošnja nagrajenca sta entomolog prof. Franco Frilli in predsednik Čebelarske zveze Slovenije g. Boštjan Noč!

Še posebej nas veseli, da je ta pomembna evropska organizacija prepoznala izjemne napore in dosežke predsednika Noča za ohranitev čebel. Omenjena organizacija je odločitev o podelitvi nagrade g. Boštjanu Noču utemeljila z naslednjimi njegovimi dosežki:

- organiziral je srečanje predsednikov evropskih čebelarskih zvez, na katerem je bil sprejet poziv vsem vladam članic Evropske unije in evropskemu parlamentu v Bruslju k zaščiti čebel;
- ČZS je pod njegovim vodstvom začela akcijo »Ohranimo čebele«;
- pred petimi leti je začel kampanjo »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev«, v katerem lokalni čebelarji darujejo med vsem vrtcem po Sloveniji, od letos pa je akcija razširjena še z drugimi domačimi kmetijskimi pridelki;
- pomagal je pri zbiranju donacij za nakup čebelnjakov za potrebe čebelarskih krožkov;
- bil je eden izmed organizatorjev zelo uspešnega mednarodnega kongresa Apimedita&Apiquality septembra lani;
- začel je kampanjo »Posadi rožo za čebelo«;
- g. Noč je tudi pobudnik številnih brošur in plakatov za kampanjo zaščite čebel.

To so razlogi, zakaj bo U.C.E.P.E. to prestižno nagrado podelil g. Boštjanu Noču. Čestitke predsedniku Noču za njegovo delo, ki je opazno tudi zunaj naših meja! Italijanski prejemnik priznanja pa je prof. Franco Frilli z videmske univerze, mednarodno priznani strokovnjak za entomologijo in čebele ter dober prijatelj slovenskih čebelarjev, saj je veliko pripomogel, da smo dobili kandidaturo za organizacijo Apimondie 2003 v Ljubljani. Obe letošnji nagradi sta torej prišli v prave roke, obema nagrajencema pa iskreno čestitamo. ■

Popravek

V prejšnji številki SČ smo v članku *Med in ameriški slamnik* na str. 273, po pomoti objavili napačne navedke. V nadaljevanju objavljamo pravilne:

»Ameriški slamnik je tudi edina zdravilna rastlinska vrsta, za katero so klinične študije dokazale imunostimulativno delovanje, to pa je leta 2008 potrdila tudi Evropska agencija za zdravila. Zaradi pozitivnega mnenja Evropske agencije za zdravila je pri nas mogoče kot zdravila za učinkovito zdravljenje

ter kratkotrajno preventivno preprečevanje prehladnih obolenj registrirati samo pripravke iz ameriškega slamnika. Poleg tega, da so produkti iz ameriškega slamnika lahko registrirani kot zdravila, jih je mogoče registrirati tudi kot prehranska dopolnila, zato je te izdelke mogoče prodajati po podobnih zakonskih pravilih, kot veljajo za živila. Za razliko od zdravil pa deklaracija na tovrstnih izdelkih ne sme vsebovati navedb o zdravilnih učinkih.«

Uredništvo SČ

Spremljanje števila odpadlih varoj s testnim vložkom v AŽ-panju

Tone Žakelj

Strogo upoštevanje minimalnih zahtev **Državnega operativnega programa zatiranja varoze** od čebelarja (s slovenskim povprečnim številom čebeljih družin) zahteva, da mora imeti v najmanj 6 panjih vsaj 15–20 tednov vstavljene vložke za spremljanje odpada varoje, da mora testne plošče najmanj enkrat na teden izvleči in prešteti odpadle pršice. Na leto to pomeni vsaj 80–120 štetij, ki so posebej zahtevna pri čebelarjenju v AŽ-panjih, saj je vsako štetje nujno povezano z odpiranjem panja. Tudi kdor se ne ukvarja s čebelami, lahko presodi, da je to obsežno in neprijetno delo.

V nadaljevanju opisujem svoje izkušnje, pridobljene pri spremljanju odpada varoje v AŽ-panjih, in kako sem si to delo olajšal.

V svojem čebelarstvu sem uporabljal testni vložek, kakršnih je na trgu in pri čebelarjih največ: sestavljen je iz treh delov – iz lesenega okvirja v velikosti panjskega dna, mreže, nameščene na okvir v delu pod sati, in iz tanke plošče, vstavljene v utor, vrezan v okvir pod mrežo (bliže panjskemu dnu kot mreži). Mreža je narejena iz ekspandirane aluminijaste pločevine, testna plošča pa je iz ultrapasasne pločevine.

Spoznal sem, da imajo moji (in podobni »klasični«) testni vložki za AŽ-panje celo vrsto pomanjkljivosti, ki povzročajo, da je delo z njimi zamudno in vznemirljivo tako za čebele kot zame, poleg tega pa ne omogočajo vedno vsaj kolikor toliko natančnega štetja (ali ocene števila) odpadlih varoj.

Naj naštejem najbolj moteče lastnosti:

1. Čebelar lahko testni vložek vstavi v AŽ-panj, le če odpre panjsko plodiščno okence. To seveda lahko napravi samo pri dnevni svetlobi in ob primernem vremenu, da se izletele čebele lahko vrnejo v panj.

2. Za vsako štetje odpadlih varoj je treba panj znova odpreti, to je odstraniti okence in testni vložek, česar – prav tako kot vstavljanja – nikakor ni mogoče opraviti brez vznemirjenja čebel.

3. Ultrapasne plošče v vložkih niso povsem ploske (ravne), saj so tanke in izrezane iz dolgih zvitkov ultrapasasne, in ne iz ravnih plošč. Vsaka plošča ohrani večjo ali manjšo (ali celo izrazito) ukrivljenost, hkrati pa se številne bočijo še vzdolžno in/ali prečno; vogali so občutljivi in se hitro poškodujejo (odlomijo), še posebej pri nekoliko manj pazljivem delu med čiščenjem.

4. Večji kosci drobirja (večji telesni deli odmrlih čebel, os, ličinke vešče pa tudi voščene in pelodne kepice...) ob vlečenju plošče iz okvirja zastajajo za letvico in zadržujejo preostali drobir (seveda tudi odpadle varoje), ker se testna plošča boči navzgor in ker je njena gornja ploskev le malo oddaljena od spodnje ploskve zadnje prečne letvice okvirja. To zastajanje drobirja čebelar lahko zmanjša le tako, da ploščo s prstom ali kakim predmetom potiska proti panjskemu dnu, medtem ko jo vleče iz okvirja, nikakor pa tega narivanja drobirja ne more povsem preprečiti.

5. Ker je utor s testno ploščo kak milimeter oddaljen od panjskega dna, se v prostoru med spodnjo ploskvijo testne plošče in panjskim dnom že v tednu dni nabere raznovrstna nesnaga (tudi jajčeca in ličinke voščene vešče, mravlje...). Če neugodno vreme ali pomanjkanje časa podaljšata čas med dvema štetjema, pa je nesnaga na plošči in pod njo še več. Vsekakor je treba za vsako štetje vložek v celoti odstraniti iz panja in panjsko dno očistiti.

6. Zlasti spomladi se lahko že v tednu dni na testni plošči nabere toliko drobirja, da je iskanje in štetje varoj ne samo brezupno, ampak tudi nesmiselno (saj precej drobirja in varoj tudi zastane za zadnjo prečno letvico okvirja). Edino smiselno bi bilo pogostejše štetje (dva- do trikrat na teden), vendar bi to povzročilo veliko več dela in več vznemirjenja čebel – seveda pa bi zahtevalo tudi več sreče s primernim vremenom in več prostega časa v urah z dnevno svetlobo.

Slika 1: Testni vložek novih mer in izdelave. Zadnja letvica je širša za debelino okenca in za spodnjo debelino zaporne letvice. Je tudi 1 mm tanjša kot pri klasičnem vložku. Testna plošča je iz nerjavečega jekla, debela 0,8 mm; njena zgornja ploskev je prelepljena z zaščitno belo folijo.

7. Spodnja lamela utora za testno ploščo je tanka in se v vzdolžnih letvah kaj hitro odcepi, še posebej če se testna plošča izraziteje krivi. V utor prednje prečne letvice pa neravna plošča nikdar ne zdrsne samo s potiskanjem, ampak jo je treba vanj vedno usmeriti bodisi s spodnje bodisi z zgornje strani (npr. s šilom skozi mrežo). Če ni potisnjena v prednji utor, je njena zgornja ploskev kaj hitro preblizu testne mreže ali pa se je celo dotika, tako da je drobir v dosegu čebel. Tako nameščanje testne plošče v prednji utor je mogoče le zunaj panja, zato je pri vsakem številu obvezno izveči celoten vložek in očistiti panjsko dno.

Največjo pomanjkljivost klasičnega testnega vložka za AŽ-panj – da ga je namreč mogoče vstaviti in izveči le po odprtju panja – sem odpravil tako, da sem okvir vložka toliko podaljšal in razširil zadnjo letvico (slika 1), da sega pod plodiščno okence, temu pa sem zato seveda znižal obe nožici za višino vložka. Ko je vložek enkrat v panju, okence stoji na okvirju vložka, ne na panjskem dnu.

Testno ploščo iz ultrapasa sem nadomestil s ploščo iz 0,8 mm debele nerjaveče jeklene pločevine (*inoks*), izrezane iz večje ravne plošče, in ne iz zvitka pločevine (sicer bi se izrezane plošče krivile, kot se plošče iz ultrapasa). Za testno ploščo v leseni okvir nisem vrezal utora, temveč le brazdo, tako da plošča leži neposredno na panjskem dnu. To prepreči, da bi se pod ploščo nabirala nesnaga, zveča pa tudi oddaljenost plošče od spodnje ploskve zadnje letvice okvirja in – seveda – tudi od testne mreže.

Zaradi skrajšanih nožic panjsko okence seveda po višini ne bi zaprlo celotnega plodiščnega preseka, kadar v panju ni vložka. To pridobljeno »pomanjkljivost« sem odpravil tako, da sem letvico, ki v originalnem AŽ-panju zapira odprtino med nožicama panjskega okenca (pod pitalnikom), nadomestil s posebej izdelano letvico, ki ima v prečnem preseku obliko črke L. Kadar je testni vložek v panju, je spodnji, krajši krak letvice obrnjen proti panjskim vratcem, ko pa vložek odstranim, letvico obrnem, tako da okence stoji na njenem krajšem kraku. Za kovinsko zapiralo letvice mora biti vanjo vrezana zareza (slika 2).

Testno ploščo je mogoče izveči in nadomestiti z drugo, ne da bi bilo treba odpreti/odstraniti panjsko okence (slika 3). Ker je plošča kovinska, ravna in trdna, se ne krivi, ne boči in leži neposredno na panjskem dnu; s tem so odpravljene še vse druge pomanjkljivosti klasičnega testnega vložka.

Z opisanim testnim vložkom sem leta 2010 tri mesece vsak dan spremljal število odpadlih varov v več 7-, 9- in 10-satnih panjih. Pri tem skoraj nisem vznemirjal čebel, mene pa ni oviralo ne vreme ne pomanjkanje dnevnega časa. AŽ-panji so seveda v čebelnjaku, to je pod streho, tako da me slabo vreme

Slika 2, levo: Ko je testni vložek v panju, plodiščno okence in zaporna letvica stojita na njem (krajši krak zaporne letvice je obrnjen navzad). Desno: Ko vložka ni v panju, je krajši krak letvice obrnjen navzpred, tako da okence stoji na njem in kljub temu, da je znižano, zapira celotno zadnjo odprtino plodišča.

Slika 3: Testno ploščo je mogoče izveči in vstaviti pri zaprtem plodiščnem okencu. Plošča je povsem ravna in leži neposredno na panjskem dnu. Zaradi tega in ker je zadnja prečna letvica okvirja tanjša, je med testno ploščo in zadnjo letvico okvirja več prostora za drobir kot pri klasičnem vložku.

ni moglo motiti, ker pa imam v čebelnjaku tudi elektriko, sem večino štetij opravil pri luči.

Novi testni vložek je zaradi plošče iz inoksa dražji od klasičnega, a sta njegova okvir in plošča tudi neprimerno bolj vzdržljiva. Okvir brez utora je lažje izdelati in je manj občutljiv za poškodbe. Ker je njegova zadnja letvica širša, je lahko tanjša. Prostora za drobir je s tem več, čvrstost okvirja pa ni nič manjša. Testna plošča iz 0,8 mm debelega inoksa je razmeroma težka in njeni robovi morajo biti obdelani, da niso nevarno ostri. Vendar se debelejša plošča ne poškoduje tako hitro kot tanjša (dobi se še 0,5 mm debela) iz inoksa ali aluminija, ki po vzdržljivosti seveda tudi prekašata ultrapasa. Slabost inoksa – odsev, ki na njegovi zrcalni površini otežuje pregledovanje drobirja – sem odpravil tako, da sem na ploščo nalepil belo samolepilno folijo (tapeto).

Tudi svoj novi testni vložek moram seveda občasno vendarle v celoti vzeti iz panja, saj se v reži med okvirjem in panjsko steno – tako kot pri klasičnem vložku – nabira nesnaga.

Letošnja izkušnja čebelarjev z Apiguardom

Marko Borko

V okviru programa zatiranja varoj v letu 2011 je bilo za poletno zatiranje teh zajedavcev predvideno in čebelarjem tudi razdeljeno sonaravno sredstvo apiguard, izdelano na podlagi timola. Več čebelarjev smo vprašali, kako so zadovoljni z učinkovitostjo sredstva, ali jim je njegova uporaba povzročila kaj težav zaradi ropanja ter ali so imeli težave s pravilnim vstavljanjem in doziranjem?

Vlado Vogrinec, Maribor

Apiguard sem prvič vstavil 10. avgusta. V tednu dni je v čebeljih družinah padlo od 5 do 200 varoj. Ob drugi vstavitvi zdravila 25. avgusta je padlo od 5 do 50 varoj. Ropanja nisem opazil.

Dr. Stanko Kapun, Puconci

Sam nisem uporabil tega zdravila, temveč mravljično kislino. S to kislino imam zelo dobre izkušnje pri poletnem zatiranju varoj.

Drago Kotnik, Bohinjska Černjica

Z apiguardom sem letos začel zdraviti vse družine hkrati, izkušnje pa so zelo različne. Na stojšču ob domači hiši, kjer imam 18 AŽ-panjev in 20 panjev 5-satarjev, sem apiguard vstavil proti večeru. V AŽ-panjih sem odstranil tri sate in na matično rešetko postavil do polovice odprto posodo. Naslednji dan sem posodo odprl do konca. Reakcij ni bilo, čebele sem začel krmiti po treh dneh, vsak teden pa sem preštel odpadle varoje. Po štirinajstih dneh sem dodal še eno, do konca odprto posodo. Po šestih tednih sem vse posode odstranil, čeprav nobena izmed njih ni bila povsem prazna. V šestih tednih je odpadlo največ 340 varoj, pa še to le v enem panju. Čebele so lepe in s temi panji nisem imel težav. V 5-satarjih pa je bila slika občutno drugačna. Ko sem dal na satnik četrtino apiguarda, se je takoj zjutraj pojavil rop, zato sem moral vseh dvajset panjev odpeljati na drugo lokacijo. Drugič apiguarda v 5-satarjih nisem več uporabil. Na prevoznem tovornjaku, na katerem imam 55 AŽ-panjev, sem ravnal enako kot doma, rezultat pa je zdaj precej drugačen. Družine so precej oslabe-

le, saj so matice verjetno zaradi vročine in apiguarda precej zmanjšale zaleganje, tako da v njih zdaj ni čebel. Ker sem lani dodobra uničil varoje, letos zaradi njih ne pričakujem težav, več težav pa je bilo z ropanjem, kot sem se bal že od vsega začetka. Apiguard je pripravljen za uporabo v LR-panjih, ti pa so občutno drugačni od AŽ-panjev. Zato bi moral NVI pred množično razdelitvijo apiguarda to sredstvo preizkusiti tudi v AŽ-panjih.

Darko Kozlovič, Koper

Pri vstavljanju apiguarda nisem imel večjih težav, saj ga zelo dobro poznam, zato ga znam tudi pravilno uporabiti. Že pred več leti sem ga kot alternativno sredstvo priporočal na delavnicah. Z zdravilom samim sicer nisem najbolj zadovoljen, saj ni dovolj učinkovito, vendar sem moral sprejeti, kar nam je bilo v tistem času ponujeno. Hujšega ropanja ni bilo, saj so bile moje čebele dovolj oddaljene od drugih. Sam sem prepričan, da čebele skoraj gotovo ne bi preživele, če čebelar ne bi poleg apiguarda uporabil še kakega drugega sredstva, npr. 85-odstotne mravljične kisline.

Janko Pislak, Apače

Apiguard smo uporabili že lani. To sredstvo je sicer za čebelarje varnejše kot lani uporabljeni kumafos, čeprav je v panju še spomladi zaznati vonj po njem. Za čebele pa je neugoden, saj tuje čebele raje ropajo panje, v katere je bil vstavljen apiguard, še posebej, če čebelarji v neposredni sosesčini niso uporabili tega sredstva. Zrati tega mora zatiranje z apiguardom nujno potekati hkrati. Za optimalno delovanje zdravila je bila sicer letos temperatura previsoka. Zato se lahko zgodi, da matica za nekaj dni preneha zalegati ali da celo odmre. Učinkovitost tega sredstva na varoje je zadovoljiva, poleg tega pa deluje tudi proti noseči in poapneli zalegi. Pred leti smo že uporabljali timol, vendar v obliki zrn. Vstavljanje apiguarda po navodilih veterinarjev pa za čebelarje ni primerno, saj predvsem ne vemo, kam z odvzetimi sati. To še posebej velja v našem velikem čebelarstvu, kajti z odvzetimi sati bi lahko napolnili celo hišo. ■

Marija Mlaker Šumenjak: Čebela se predstavi (3. izdaja)

Prva izdaja učbenika ČEBELA SE PREDSTAVI je izšla leta 1998. Leto pozneje je na svetovnem kongresu APIMONDIE v mestu Vancouver v Kanadi med čebelarско literaturo z vsega sveta prejela zlato odličje, dr. Janez Poklukar pa jo je predpisal kot učno gradivo za študente Biotehniške fakultete v Ljubljani. Druga izdaja je izšla leta 2002 z nekaterimi redakcijskimi popravki, a brez vsebinskih sprememb, zdaj pa je pred nami oblikovno obogatena tretja izdaja z izjemnimi fotografijami in z dopolnjenimi vsebinami.

Dobrodošla novost je izdaja v dveh zvezkih, tako da so vprašanja za utrjevanje učne snovi objavljene v posebnem delovnem zvezku.

Na tretji strani preseneča objava trinajstih imen recenzentov in konzultantov, to pa obljublja, da je gradivo že pred leti odlikovanega čebelarskega branja korenito posodobljeno. Žal med vsemi podatki ni podatka o uredniku, ki naj bi delo avtorice Marije Mlaker Šumenjak usklajeval z vsemi sodelujočimi pri pripravi gradiva za tretjo izdajo.

Vsebina sama je podana preglednejše in v bolj smiselnem zaporedju na 84 straneh, v sodobnejši obliki, nekaj tudi v škodo romantike iz prejšnjih izdaj, vendar je te tako pri delu s čebelami kot tudi drugod vedno manj. Fotografije so v vseh pogledih nepriemno boljše, kot so bile v prejšnjih izdajah. Naslovi posameznih delov besedila so dobro izbrani, v primerni obliki in s primernimi poudarki v povezavi s pomembnostjo gradiva.

Zelo dobrodošlo je pojasnilo, kako ravnati ob čebeljem piku, prav tako pa tudi opis reakcij osebe, ki jo je picila čebela, opremljen z izrednimi fotografijami.

V 7. poglavju z naslovom Čebele so ogrožene bi brez škode opustili opise bolezni, ki se ne pojavljajo v našem okolju (melanoza, pršičavost), in tako ne bi po nepotrebnem obremenjevali čebelarjev, saj je učbenik namenjen predvsem njim. V podpoglavju Škodljivci in sovražniki pa manjka čebelarjevo neustre-

žno oskrbovanje čebel, ki je bodisi posledica pomanjkljivega znanja bodisi neučakavnosti. Sem sodijo predvsem nepotrebni posegi v čebeljo družino, ki povzročajo nepotreben stres, posledica katerega so številne neprijetnosti.

V 8. poglavju je na štirih straneh z bogatimi fotografijami slikovito predstavljeno orodje, ki ga pri svojem delu potrebuje čebelar. Vsebinsko je dopolnjeno 9. poglavje z naslovom Kaj še mora vedeti čebelar, povsem novo pa je 10. poglavje z naslovom Čebele in oprasevanje. Obe poglavji sta tako kot vsa preostala bogato ilustrirani. Dopolnjeno in posodobljeno je tudi 11. poglavje, in to bo vsekakor dobrodošlo za vse ljubitelje čebel. Tudi naslednje 12. poglavje bo s svojo vsebino v pomoč čebelarjem, saj so v njem predstavljene vse institucije, ki so tesno povezane s čebelarско dejavnostjo v Sloveniji.

V 13. poglavju z naslovom Zanimivosti in v podpoglavju z naslovom Kako izvedeti še več o čebelah je navedba naslovov strokovne literature žal nepopolna. Navedena je le tista iz založbe Čebelarske zveze Slovenije in založbe Pansan, d. o. o. Objava samo nekaterih naslovov je moteča, vključno z »reklamnim besedilom« na zadnji strani. ■

Franc Prezelj

Čebelarska zveza Slovenije,
Brdo pri Lukovici 2011,
84 strani, mehka vezava

Teco, d. o. o.

MIZARSTVO

Dolž, Lipnica 8, 8000 Novo mesto

Tel.: 041/940 606

e-pošta: mizarstvo.kobe@gmail.com

IZDELUJEMO:

- AŽ-panje (9-, 10-, 11- in 12-satne),
- AŽ-panje (trietážne 10-satne),
- AŽ-Kozinc (11 + 3),
- prašilčke (5 - in 7-satne),

- satnike,
- čebelnjake, po želji tudi »na ključ«,
- notranje pohištvo po meri (kuhinje, dnevne sobe, otroške sobe, spalnice, kopalnice, vrata).

Panje vam po želji tudi pobarvamo ali poslikamo. Panji so iz masivnega lesa.

Čebelarjeva opravila v oktobru

Miha Štular – Cerklje na Gorenjskem

Jesen je prispodoba zrelega človeka. Čas, ko nam narava ponuja svoje zadnje preobilje, pred njenim počitkom do prihodnje pomladi. Začaran krog, ki se sklepa, a nikoli ne sklene. Navaden smrtnik nad tem nima nobene moči. Tudi čebelja družina svojevrstno dozori. Za mlado matico je z izleganjem zimskih čebel težka preizkušnja ohranjanja svoje vrste, mlade čebele pa imajo nenadomestljivo nalogo preživetja čebelje družine do prihodnje pomladi – to je brez dvoma do potankosti izdelan naravni mehanizem ohranjanja in nadaljevanja čebelje vrste.

Ker je obdobje aktivnega dela s čebelami končano, je poslej dvomljiv vsak poseg v čebeljo družino. Čebelam smo že proti koncu poletja uredili zimsko gnezdo, jih očistili varoj in dopolnili manjkajoče rezerve hrane oz. jih nakrmili. Tako v čebeljo družino ne posegamo več vse do zimskega zatiranja varoj z oksalno kislino. Ker je to leto t. i. osje leto, moramo to upoštevati tudi pri pripravah čebeljih družin na prezimovanje. Čebeljim družinam jeseni pripremo žrela, da čebele stražarke lažje varujejo svoje bivališče, tudi pred ropom. Pri temperaturah od 7 do 10 °C namreč čebele ne izletavajo več, ose pa so še vedno dejavne, zato se lažje prebijajo v čebelji panj in ropajo zimске zaloge hrane. Ko pa temperature padejo in ko čas obračuna z osami, žrela na panjih znova odpremo in nanje namestimo mreže proti globalcem. Če pustimo žrela priprta, se v panjih ustvarja kondenz, satje začne plesnети, slaba je izmenjava zraka, vse to pa neugodno vpliva na prezimovanje čebelje družine.

Pogosto se čez zimo, v obdobju hladnega vremena, ko čebele ne morejo same odstranjevati mrtvic, te nabirajo na podnici pred žrelom in ga zaprejo. Ko se zaradi višjih temperatur pojavi možnost, da čebele izletijo in se otrebijo, pa tega zaradi zamašenega žrela ne morejo storiti. Čebele se zato otrebijo v panju, čeprav to nikakor ni v njihovi naravi, s tem pa so izpolnjeni pogoji za izbruh noseme in propad čebelje družine je skoraj neizogiben.

Druga pomembna naloga v tem obdobju je skrb za skladiščenje satje. Temelj vsakega čebelarstva je redno menjavanje satja in priporočeno je, da vsako leto v vsaki čebelji družini zamenjamo tretjino satja. Zmotno je mnenje, da z menjavanjem satja s satniki obremenjujemo čebele, saj so v obdobju gradilnega nagona čebele sposobne zgraditi vse satje

Foto: Janez Gregori

V čebelji družini je treba vsako leto zamenjati tretjino starega satja. Posledice neupoštevanja tega pravila so vidne na sliki – opustošenje voščene vešče.

na novo, ne da bi se zaradi tega slabše razvijale ali imele slabše donose medu.

Na začetku svoje čebelarske poti, ko sem občasno dokupil kako čebeljo družino, sem bil nad kupljenim po navadi razočaran. Predvsem sem bil razočaran nad čebelarji, ki so neizkušenemu čebelarju začetniku podtikali najstarejše in najtemnejše satje, ki niti ni bilo vredno tega imena. Ne razumem sicer njihove prodajne strategije, saj je splošno znano, da se slab glas hitro razširi naokrog. Prav zaradi tega vsem čebelarjem začetnikom polagam na srce, da so pri nakupu čebelje družine na satju zelo pozorni na starost satja.

Skladiščenje satja čez zimo, če tega skladiščimo zunaj panja, je lahko problematično, ker ga lahko napade voščena vešča. Najuspešneje se proti vešči borujemo z globokim zamrzovanjem satja (v hladilno skrinjo za dva dni) ali z uporabo očetne kisline. Najbolje je, da satje v skladišču po zamrzovanju ali po uporabi očetne kisline zložimo v prazne naklade (AŽ-satje v lesene regale), ki jih nastavimo eno na drugo. Satje obesimo tako, da dobimo med sati nekaj praznega prostora, npr. v 10-satno naklado damo le 8 satov. Ker naklade delujejo kot dimnik, moramo poskrbeti, da je v taki enoti stalen preprih, to pa odganja voščeno veščo. Vse staro satje prekuhamo v parnem topilniku, s satnikov ostrgamo voščine in jih pripravimo za prihodnjo čebelarsko sezono.

Avtor se odpoveduje honorarju.

Uredništvo

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Oktobra skrbimo, da v okolici čebel vladata red in mir, ne posegamo v čebelja gnezda. Iz čebelar-

stva izločimo vse staro satje, mlado satje pa ustrezno skladiščimo do prihodnje čebelarske sezone. ■

VETERINARSKI NASVETI

Veterinarski nasveti za oktober

Suzana Skerbiš*

Po dolgem in vročem poletju so si čebele zdaj že pripravile gnezda, v katerih bodo preživele neaktivni del leta. Na območjih, na katerih je zamedil bršljan, mora čebelar sate z bršljanovim medom ter sate s težko prebavljivimi manovimi medovi odmakniti čim dlje od gnezda ali jih odstraniti iz panjev. Prav neprimerna hrana je namreč poglavitni razlog za pojav hujših izbruhov nosečnosti in griže. Če posumimo, da imajo naše čebele prebavne težave, iz vsake prizadete družine zberemo od 25 do 30 čebel, ki kažejo spremembe v vedenju oz. pri katerih so opazni očitni klinični znaki, in jih pošljemo v pristojni laboratorij, v katerem bodo s preiskavami naše sume ovrgli ali potrdili. Vzorce ustrezno označimo.

Napadenost čebeljih družin z varojami bomo ocenili s štetjem naravno odmrlih varoj na podnici.

Če naravno odmre 0,4 varoje ali več varoj na dan, mora čebelar o tem obvestiti pristojnega veterinarja, ki bo predpisal dodatno jesensko zatiranje varoj.

Čebelarji se morajo pripraviti na zimsko zatiranje varoj, saj je na podlagi Programa zatiranja varoj za leto 2011 to obvezno za vse čebelje družine v Republiki Sloveniji. Priprave na zimsko zatiranje varoj (čiščenje prizidkov in nadzidkov) so mogoče ob lepih izletnih dneh. S tem bomo poskrbeli, da s premikanjem satov ob vstavitvi zdravil v panj pri zimskem zatiranju varoj ne bomo dodatno vznemirjali čebel.

Stalno spremljanje populacij varoj nam omogoča racionalizacijo ukrepov, ki jih izvajamo v boju proti varojam, omogoča nam odkritje morebitne reinvazije varoj iz okolice, pa tudi odkritje morebitne odpornosti varoj proti uporabljenim zdravilom. Sum morebitne odpornosti varoj proti zdravilu sporočite pristojnemu veterinarju NVI za zdravstveno varstvo čebel. ■

* dr. vet. med., VF NVI enota NG Sežana

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
Streliška 150, Maribor - Tel/Faks: 02/331 80 10

*Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.*

Ponujamo vam:

voščene satnice AŽ, LR

**satnike AŽ - lipovi, rogljičeni
panje AŽ, LR, LR 2/3**

**drobni pribor, zaščitno
opremo za čebelarjenje**

posode in točila za med ...

**sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,**

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Faks 02/251 60 12

*Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h-13h, julij, avgust zaprto*

**kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,**

stekleničke za propolis,

**steklenice različnih oblik in
velikosti,**

**kartonsko in plastično
embalažo**

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

**GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net**

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Nekaj misli ob pripravi nacionalnega programa zaščite kranjske čebele

Janez Gregori*

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je imenovalo delovno skupino za pripravo predloga nacionalnega programa za ohranitev kranjske čebele. Ker se sam že vrsto let ukvarjam s to problematiko, želim prikazati nekaj svojih misli o tem vprašanju, saj si ga razlagamo različno. Še vedno namreč ne dojamemo povsem, kaj je treba storiti.

Čebelarstvo oziroma čebelarjenje je pri nas pomembna gospodarska panoga, ki je glede na najbolj razširjen način čebelarjenja v Sloveniji doseгла zavidljivo raven. S čebelami izrabljamo različne paše, zato si želimo čebel, ki bi bile pri tem najbolj učinkovite. Za nekatere čebelarje, če sodimo po njihovih izjavah, ni pomembno, kakšne so čebele po videzu, samo da zadosti prinesejo. Čebelarska organizacija si izjemno prizadeva za ohranjanje števila čebeljih družin v Sloveniji, to pa je seveda dobrodošlo. Ohranjen je fond čebeljih družin in ohranjeni so opraševalci gojenih kultur žužkocvetk, pomembni za pridelavo hrane. V tem smislu je dobrodošlo tudi podarjanje učnih čebeljakov različnim čebelarskim krožkom. Težko pa bi našli povezavo teh dejavnosti z ohranjanjem kranjske čebele.

Čebelarjenje oziroma čebelarstvo in s tem povezano ohranjanje čebel je eno, ohranjanje kranjske čebele pa je nekaj povsem drugega. Na kratko bi lahko rekli, da je za prvo pomembna količina, za drugo pa kakovost. To sta različni stvari, različni pa so tudi interesi. Ti se lahko prekrivajo, lahko pa se v veliki meri tudi izključujejo.

Ohranjanje kranjske čebele pomeni, da je predmet ohranjanja oziroma reševanja biološka podvrsta ali rasa medonosne čebele *Apis mellifera carnica*, ki je pri nas prvobitna, saj je naše kraje naseljevala prej, preden jih je naselil človek. Bila je in je še dandanes naravni člen ekosistemov, eden najpomembnejših opraševalcev žužkocvetnih rastlin, tudi različnega gojenega sadja in poljščin. Reševanje ogroženih vrst in tudi podvrst je po večini domena razmeroma mladega znanstvenega področja, t. i. varstvene biologije. Številni primeri kažejo, da tako reševanje zahteva natančne načrte oziroma programe reševanja, s tem pa so navadno povezani veliki stroški. In s stroški je treba računati tudi pri reševa-

nju in ohranjanju kranjske čebele. Seveda, če mislimo resno.

V zvezi s tem moramo priznati, da smo čebelarji padli na izpitu, saj smo kranjsko čebelo privedli v nezavidljivo stanje, v kakršnem je zdaj. Reševanje tega vprašanja mora biti interdisciplinarno, poleg čebelarske morajo biti vključene tudi biološka stroka in različne raziskovalne ustanove. Poleg Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mora pri tem sodelovati tudi Ministrstvo za okolje in prostor.

V zvezi z ogroženostjo kranjske čebele moramo poudariti predvsem dva vidika: (1) vztrajno mešanje s čebelami, ki na določenih območjih Slovenije niso avtohtone, ne glede na to, ali gre za druge rase čebel ali za čebele drugih krajevnih različkov ali ekotipov, in (2) vse večje siromašenje genskega sklada kranjske čebele.

(1) Na ta vidik ogroženosti kranjske čebele opozarja že znamenita *Spomenica* iz daljnega leta 1920.¹ Še enkrat naj ponovimo, kaj je v njej zapisano: »*Nevarnost, ki preti tej pasmi, ne obstoji v tem, da bi se čebelarstvo v naših krajih opustilo, marveč le v tem, da bi se ta pasma ne mešala s krvjo drugih pasem in bi izgubila na ta način svoje specifične vrline. Zato naj se prepove uvoz živih čebel in matic v kraje, kjer je doma kranjska čebela. Ker se naša pasma najbolj množi (roji), tudi potrebe po uvozu ni, tudi če bi se čebelarstvo še tako razširilo.*« Preprosto nedoumljivo je, da v devetdesetih letih nismo dojel škodljivosti vnašanja tujih čebel. Stanje na tem področju se ni izboljšalo, nasprotno, še slabše je, kot je bilo v obdobju Spomenice. Namesto, da bi se poglobili in skušali dojeti, da je naša čebela res nekaj najboljšega, kar lahko imamo, lahkomišelnost eksperimentiramo z različnimi tujimi čebelami, kot sta italijanska in buckfaška čebela, in z neavtohtonimi ekotipi. Velikokrat se je že potrdilo, da se najbolj obnesejo lokalne čebele, tiste, ki so prilagojene razmeram na določenem geografskem območju. **Znebiti se moramo miselnosti, da so tuje čebele boljše.**

(2) Velika, nepopravljiva škoda se dogaja s siromašenjem, z erozijo genskega sklada, to je genskih zapisov populacije čebel, s katerimi gospodarimo pri

¹ Spomenica Odseka za varstvo prirode in

prirodnih spomenikov, Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo, 1 (1920), 1–4: 69–75.

* prof. biol., čebelar, Prirodoslovni muzej Slovenije

nas, hkrati pa se pojavlja vse večja homogenizacija, tj. poenotenje njihovih genskih zapisov. O tem smo podrobneje razpravljali ob lanskem, mednarodnem letu biotske raznovrstnosti. Če pogledamo Slovenijo, so čebele oziroma njihovi gojitelji čebelarji razpršeni po vsej državi, po vseh območjih, na katerih so ugodne podnebne razmere za čebelarjenje. Čebele so se v dolgih časovnih obdobjih oz. v številnih stoletjih prilagajale razmeram v svoji okolici. Tako so imele več možnosti za preživetje tiste družine, ki so bile bolj prilagojene. Ker so čebele delavke neplodne samice, so se lastnosti seveda prenašale na potomce prek matice in troto. Nastajale so razlike, ki so se kazale na različne načine. Med njimi so nekatere odpornejše proti eni bolezni, druge proti drugi. Razlikujejo se po čistilnem nagonu; tiste, pri katerih je ta bolj izražen, bodo morda imele več možnosti za preživetje v boju z boleznimi, vključno z varozo. Nekatere čebele uspešneje obiskujejo raznovrstne cvetoče rastline, spet druge bolj izrabijo gozdno pašo. Razlike so tudi v dolžini njihovega leta na pašo in v tem, kako hitro jo odkrijejo, pa tudi v gospodarnosti pri porabi vode in zalog hrane. Ene letajo na pašo pri nižjih temperaturah kot druge, ene prezimujejo bolje kot druge. Samo velika raznovrstnost je zagotovilo, da bodo čebele lahko preživele v vse bolj spreminjajočem se okolju. Zato so za ohranjanje kranjske čebele poglavitni ohranitev njenih lokalnih populacij, ohranitev genskega sklada in čim manjše mešanje z neavtohtonimi čebelami. Tako bomo tudi po tej strani ohranjali bogastvo raznovrstnosti genskih zapisov in preprečevali njihovo homogenizacijo.

Z nacionalnim programom zaščite kranjske čebele naj bi zagotovili predvsem:

1. Določiti območje (območja) s tradicionalnim načinom čebelarjenja tam, kjer so kranjske čebele še najbolj ohranjene, in vzpostaviti ustrezen režim varstva. Pobuda za tako »gensko banko« *in vivo* je bila podana že pred poldrugim desetletjem, a ni bila uresničena. Ko se je pri nas začela izdelava pašnih katastrov, je bilo predlagano, da bi najprej določili območja bolj poglobljenega varovanja oziroma ohranjanja kranjske čebele, na katerih čebele ne bi bile izpostavljene genskemu onesnaževanju, ki je tudi posledica prevoznega čebelarjenja. Predlog ni našel na pozitiven odziv, pašna mesta so bila določena ne glede na morebitna varstvena območja. Ko se dandanes pogovarjamo o določitvi območij varovanja, je ugovor tudi ta, da bomo morebiti morali odpraviti kako pašno mesto (s tem pa bomo omejevali čebelarje prevaževalce).

2. Zagotoviti ohranjanje raznovrstnosti genskega sklada kranjske čebele. Samo velika raznovrstnost je zagotovilo, da bodo čebele lahko prežive-

Kranjska čebela je sive barve.

le v vse bolj spreminjajočem se okolju. Globalizacija tudi pri kranjski čebeli dela svoje, matice in čebelje družine so prepeljane na velike razdalje, razlike med populacijami pa se manjšajo oz. brišejo. Največja težava, pred katero pa si zatiskamo oči, je počasno lokalno izumiranje genetsko edinstvenih populacij. Genski zapis celotne populacije, genski sklad, ki je nastajal milijone let, iz različnih vzrokov počasi slabi in lokalne populacije vse bolj izginjajo. In izginotje je dokončno. Zmanjševanje te nevarnosti bomo dosegli tudi z ohranjanjem tradicionalnega načina stacionarnega čebelarjenja na območju celotne države in s spodbujanjem lastne vzreje. Ohranjati je treba krajevne različice kranjske čebele oziroma njene ekotipe, predvsem alpskega, panonskega in dinarsko-kraškega. Poudarjati je treba pomembnost ohranjanja krajevnih rodov. Naši čebeli je treba dati potrebno identiteto in to ponavljati ob vsaki priložnosti – tako kot to delajo v nekaterih sosednjih državah. Ohranjanje posameznih čebeljih ras na podlagi ekotipov je tudi evropska usmeritev, zato tuji strokovnjaki prav ekotipom namenijo posebno pozornost. Pri nas je prav presenetljivo nerazumevanje tega vprašanja, in to tudi pri tistih članih čebelarjske organizacije, ki imajo vpliv na oblikovanje mnenja pri svojem članstvu in so pravzaprav prvi poklicani, da bi to dojel. Namesto pričakovane podpore, ustvarjajo odklonilno mnenje in včasih celo smešijo tiste, ki to vprašanje jemljemo resno. Posledice tega bodo brez dvoma daljnosežne in nepopravljive.

3. Zagotoviti obliko nadzora nad prometom s čebelami oziroma maticami. Promet s čebelami in maticami je zdaj v Sloveniji prost, nepravilen pristop pa še dodatno prispeva k siromašenju genskega sklada, genskemu onesnaževanju in homogenizaciji. Pomemben vidik genskega onesnaževanja je prevažanje čebel, predvsem tam, kjer so stojišča v obdobju praha v bližini plemenišč vzrejevalcev matic.

4. Več pozornosti je treba namenjati vzpostavljanju javnih plemenilnih postaj. Vloga troto pri selek-

ODMEVI

ciji je pri nas podcenjena, zato ji ne namenimo zadostne pozornosti. To jim morajo nameniti tudi javne plemenilne postaje, v katerih so nameščeni panji s selekcioniranimi troti. Čebelarji na te postaje nosijo plemenilnike z nesprašenimi maticami in manjšo količino čebel, obvezno pa brez troto. Plemenjenje je tako kontrolirano, rasna čistost troto pa zagotovljena.

5. Pred 2. svetovno vojno in po njej so zelo poudarjali pomembnost javnih plemenilnih postaj; prva med njimi je bila v Kamniški Bistrici. Med najbolj znanimi postajami za kontrolirano plemenjenje matic je postaja na Zelenici, v katero so bila vložena kar izdatna sredstva. Tamkajšnji upravitelji so tako v celoti prenovili poslopje in v njem uredili učni center, na postaji pa so vzrejali matice s kontroliranim poreklom, to je rodovniške matice. Ob letošnjem testiranju izoliranosti Zelenice pa je Kmetijski inštitut Slovenije ugotovil, da so se matice tam oprašile, čeprav na Zelenici ni bilo nobenega trota. Zato postaja ni dobila dovoljenja za vzrejo rodovniških matic. In Zelenica letos sameva. Tako je letos edina plemenilna postaja za rodovniške matice delovala v Ponikvah na robu kočevskih gozdov.

6. Preprečevati je treba občasna večja odmiranja čebel, katerih vzroki so različni. Pri popolnem odmrtnju na nekem območju lahko v celoti propade lokalna populacija čebel in z njo del genskega sklada.

7. Dosledno je treba upoštevati Zakon o živinoreji, ki določa, da je v Sloveniji dovoljeno gojiti samo kranjsko čebelo.

8. Zagotoviti je treba čimprejšnje sprejetje Zakona o kranjski čebeli in čebelarjenju, ki bo celostno obravnaval to področje. Le tako bo mogoče natančno, tudi zakonsko zagotoviti smernice za ohranjanje in zaščito kranjske čebele. Zaostri je treba zakonodajo, saj ta zdaj pravzaprav dovoljuje vnos »katerih koli« kranjskih čebel, in poudarjati pomembnost njihovega lokalnega izvora.

Ne nazadnje je pred nami še pomembna naloga nacionalnega programa – spremeniti bo treba razmišljanje čebelarjev. »Stanje duha« v slovenskem čebelarstvu je dandanes skrb zbujajoče. Vse preveč

Vloga troto je pri selekciji zapostavljena.

gledamo samo skozi prizmo denarja, pomemben je zgolj ekonomski učinek. Vprašanje, kako je in kako bo s kranjsko čebelo, ki nam je dana »v upravljanje«, pa je drugotnega pomena. Čebelarji so dandanes premalo obveščeni o vprašanih ohranjanju kranjske čebele ter o njeni veliki vrednosti. Kar naprej ponavljamo, kako se zavzemamo zanjo, povsem konkretno pa ne naredimo ničesar. Truditi se je treba, da bo sčasoma v ospredju drugačna miselnost – o tem bi morali biti ozaveščeni predvsem predavatelji v čebelarstvu, saj ti na svoje poslušalce oz. na mlajši rod prenašajo tudi način razmišljanja.

Glede na to, da sega naravna razširjenost kranjske čebele daleč čez meje naše zdajšnje države, je treba poskrbeti tudi za meddržavni program njenega ohranjanja. Vanj morajo biti obvezno vključene vse države, v katerih je naravno razširjena, poleg tega pa je treba z znanstveno presojo pogledati, kje pravzaprav smo in kaj je treba storiti.

Torej, če hočemo biti pri tem uspešni, bo treba spremeniti miselnost. Kranjski čebeli bo treba dati prednost pred marsikaterim na videz pomembnejšim vprašanjem. Prav tako bomo morali popraviti nekdanje napake. Ponovil bom Einsteinovo misel, ki sem jo pred kratkim zapisal v Uvodniku: »Problemov ne moremo reševati z enakim načinom mišljenja, s kakršnim smo jih povzročili.« Kolikor prej se bomo tega zavedli, toliko prej bomo dosegli zeleni cilj. ■

Trgovina ČEBELARNA
PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Repic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
 torekpetek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-prazn: zaprto

Nudimo vam:
 • izdelke čebele in priro
 • med in druge čebelje izdelke
 • dodatke iz drugih pridelkov
 • čebelarja stroje

Tel: 01/729 41 18
Faks: 01/729 41 31
email: cbebelarna@gmail.com
gsm: 041 254 184

Za vsa vprašanja in druge informacije
 po elektronski pošti:

Mladi čebelarji uspešno zastopali Slovenijo

Letošnje drugo mednarodno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev je od 11. do 14. julija potekalo v mestecu Warth v Avstriji. Udeležili so se ga mladi čebelarji iz šestnajstih držav oz. pokrajin: Avstrije, Belorusije, Bosne in Hercegovine, Češke, Anglije, Nemčije, Italije, Latvije, Litve, Nizozemske, Poljske, Rusije, Slovaške, Slovenije, Švice in Wellsa. Slovenijo so zastopali člani krožka OŠ Antona Ingoliča iz Spodnje Polskave.

Srečanje je potekalo v internatu in bližnji okolici Srednje kmetijsko-gozdarske šole, znane po tem, da v svoj program vključuje tudi lov in čebelarstvo. V vse programe je vpisanih 350 dijakov. Šola oskrbuje 180 čebeljih družin. Samo lani je v petih krajih izšla 1100 čebelarjev začetnikov. Na čebelarskem oddelku sta zaposlena dva čebelarska mojstra, ki imata tri sodelavce. Čeprav se je število čebelarjev, čebelarstev in članov čebelarske organizacije v minulih desetih letih stalno zmanjševalo, jim je zdaj uspelo, da se to ne dogaja več. Od 3000 čebelarjev v okolici šole je 800 čebelarjev starih več kot 80 let.

Organizatorji so prvi dan sprejeli in razporedili vse prijavitelce. Zvečer je bil spoznavni večer in tedaj smo dobili tudi navodila za delo naslednjega dne. Naši tekmovalci so bili razporejeni v sobo skupaj s skupino iz Bosne in Hercegovine (dva tekmovalca), pa tudi njihov mentor je bil v sobi skupaj z nami odraslimi.

12. in 13. julija je potekal tekmovalni in predstavitveni del. Dva dela tekmovanja so opravili vsi tekmovalci skupaj, in sicer teoretični in morfološki del. Teoretične teste so udeleženci reševali v materinem jeziku, teste iz morfologije pa v izbranem jeziku (mi smo se pripravljali v angleščini). Vse preostale naloge so tekmovalci reševali individualno na delovnih mestih. Za vsako nalogo (delo s čebelami, odpiranje satnih pokrovcev, določanje orodij za posamezna čebelarska opravila, določanje rastlin, pokušanje medu, določanje pristnosti medu in izdelava sveče iz satne osnove) je bilo na voljo po eno delovno mesto. Trajalo je kar nekaj časa oz. vse do poznih popoldanskih ur, preden se je 43 tekmovalcev zvrstilo na enem delovnem mestu. Kljub temu da so se tekmovalci medtem lahko udeležili različnih športnih dejavnosti, je bilo v zadnji tretjini čutiti precejšnjo nervozo, morda pa tudi pojevanje koncentracije.

12. in 13. julija zvečer so v dvorani potekale 10 minut trajajoče predstavitve tekmovalnih skupin. Za to priložnost so nekatere skupine pripravile skromna darila za vse druge skupine. Naša skupina je darila izročila vsem skupinam ter šestim predstavnikom, ki so se med pripravami in na srečanju najbolj trudili

Foto: Marjan Dreo

Žan, Rok in Jani ob podelitvi odličij – desno avstrijska medena kraljica in predsednik Čebelarske zveze Avstrije inž. Johann Watschka

okoli nas. Slovenijo in slovensko čebelarstvo smo predstavili s kratkimi filmi ČZS. Predzvečer šole smo prelepili s plakati s čebelarsko vsebino iz Slovenije, sodelujoči pa so jim nemanili precejšnjo pozornost. Drugi dan tekmovanja popoldne so bili razglašeni rezultati.

Izidi so bili izračunani tako, da so število točk skupine seštelili in vsoto delili s številom udeležencev. Prvo mesto so s 66,83 točke zasedli Avstrijci, slovenska ekipa pa je s 54,50 točke zasedla sedmo mesto. Dva naša tekmovalca sta dosegla 62 oz. 61 točk, tretji pa ni imel srečnega dne in je s 40,50 točke potegnil skupino do sedmega mesta. Najvišje možno število točk pri posamezniku je bilo 77. Najboljši izid je bil 72 točk, drugi najboljši je bil 70,5 točke in tretji 69,5 točke.

Na sestanku mentorjev so se številni pritoževali na račun prevajanja. V slovensčini je bil trojč moška čebela, celico pa naj bi določili na vprašanje: »Koliko oglov je na satu?« V zvezi s tem je bilo sprejeto stališče, da bo skupina za testne naloge napisala širši krog vprašanj. Za prevode bodo odgovorne nacionalne organizacije prijavljenih, ožji izbor vprašanj za tekmovanje pa bo izvedel organizator. Preverjanje kakovosti medu in odkrivanje medenih pokrovcev v objavljenem programu ni bilo predvideno.

Srečanje s tekmovanjem je potekalo v sproščnem, prijateljskem ozračju. Bivalne razmere, hrana in pijača so bili odlični. Kljub vsemu smo po mojem mnenju častno zastopali Slovenijo. Pred nami so se uvrstile zlasti skupine dijakov kmetijskih šol, ki so imeli vsak dan na voljo vse učno gradivo. Čebelarji vključujemo v krožke otroke ljubitelje. Lažje je, če je kateri med njimi tudi zelo dober učenec.

Norbert Jedlovčnik

Devetdeset let – a skoraj neznani v svojem okolju

Dobrepoljsko čebelarско društvo je julija letos v občinskem središču z lepo prireditvijo zaznamovalo častitljivih devetdeset let svojega obstoja. Leta 1921 so se namreč združili takratni čebelarji in ustanovili novo ČD s sedežem v dobrepoljski dolini. V društvo je bilo vključenih enkrat več, drugič manj čebelarjev, kljub temu pa je bilo ves ta čas dejavno in včasih bolj, včasih pač manj uspešno.

Na tokratni slovesnosti ob jubileju se je pokazalo, da je društvo dokaj dejavno. Tako je postala stalnica organizacija akcije »En dan med za zajtrk v vrtcih«, s šolami pa redno sodelujejo in jim pomagajo pri njihovih dejavnostih, povezanih s čebelami. Ena izmed teh je tudi »Čebela, moja prijateljica«, v okviru katere so v eni izmed podružničnih šol izdali knjižico receptov jedi, pripravljenih z medom. Že pred več leti je bil pri dobrepoljski šoli postavljen čebelnjak, v katerem so mentorji čebelarskih krožkov vzgojili kar nekaj čebelarjev, na nedavnih pogovorih med županom, ravnateljem šole in čebelarji pa je bilo slišati, da morda ne bo minilo veliko časa, ko bo na Vidmu spet brenčalo v novem šolskem čebelnjaku.

Foto: Miro Leskovec

Prireditev, v okviru katere je Čebelarška zveza Slovenije društvu podelila odličje Antona Janše I. stopnje, je bila sicer skromna, a prisrčna. Še posebej je navdušil nastop vrtčevskega zborčka, saj so malčki pogumno zapeli Slakovega Starega čebelarja, skoraj »devetdeset let« razlike v letih izvajalcev in predstavljenega pa sploh ni bila moteče. Razstava čebelarske opreme in čebelarskega orodja je bila sicer skromna, kljub temu pa so si obiskovalci lahko ogledali tudi dva izjemna eksponata: več kot 200 let staro enosatno točilo in obnovljen vprežni voz za prevoz panjev na pašo.

Miro Leskovec

60 let čebelarskega društva Peter Dajnko Gornja Radgona

Na turistični kmetiji Hari v Spodnji Ščavnici je bila junija osrednja slovesnost ob 60-letnici delovanja ČD Gornja Radgona. Na slovesnosti, ki jo je povezovala Vera Granfol in v okviru katere so nastopili mladi harmonikarji, flautisti in recitatorji, so se zbrali številni člani društva in gosti, med njimi predstavniki sosednjih čebelarskih društev, župan občine Apače Franc Pižmoht, predsednik ZČD Pomurja dr. Stanko Kapun, strokovnjakinja za čebelarstvo dr. Lidija Matavž in drugi.

V slavnostnem nagovoru je predsednica društva Marija Korošec opisala zgodovino in delovanje društva. Kot je dejala, ji je v čast, da lahko kot predsednica predstavi 60-letno delo društva. Zdajšnje ČD Peter Dajnko je bilo ustanovljeno leta 1951 kot ČD Gornja Radgona, leta 1996 pa se je preimenovalo v ČD Petra Dajnka, da bi s tem ohranilo spomin na velikega čebelarja in radgonskega rojaka, ki je leta 1831 izdal prvo čebelarsko knjigo v slovenskem jeziku z naslovom Čelarstvo. V teh letih se je v društvu zgodilo nekaj sprememb, saj so čebelarji pri Sv. Juriju ob Ščavnici, v Negovi in Radencih ustanovili svoja lastna društva. V ČD Peter Dajnko je zdaj včlanjenih približno 80 čebelarjev. Pohvali se lahko z

Foto: Ludvik Kramberger

60-letnica ČD Peter Dajnko Gornja Radgona

dobrim sodelovanjem s sosednjimi društvi, zlasti na področju izobraževanja. Predsednica se je za dobro sodelovanje zahvalila tudi čebelarjem, saj brez njih ne bi bilo društva.

Udeležence slovesnosti je pozdravil tudi predsednik ZČD Pomurja dr. Stanko Kapun ter čestital radgonskim čebelarjem ob njihovem jubileju. Ob tej priložnosti je govoril tudi o katastrofah, ki so letos prizadele čebelarje. Kot je dejal, je čebelarstvo del kmetijstva, brez čebel pa ni mogoče pričakovati dobrega pridelka. »Žalostni smo, da smo doživeli tako kata-

strofalen pomor čebel. Žalostno je tudi, da še zdaj ne vemo, kaj je pomorilo številne čebelje družine. To moramo ugotoviti, da se kaj takega ne bi ponovilo.« Tudi dr. Stanko Kapun je poudaril pomen čebelarja Petra Dajnka. Kot je dejal je, bil na tem področju velik strokovnjak, saj tisto, kar je napisal v svoji knjigi Čelarstvo, drži še dandanes. Zato si Peter Dajnko zasluži pravo mesto v zgodovini slovenskega čebelarstva. »Vesel sem, da z imenom društva ohranjate njegovo veličino,« je dejal ob koncu svojega nagovora.

Ob tej priložnosti so zaslužnim čebelarjem in drugim podelili društvena priznanja – srebrne in bronaste znake, pa tudi odličja Antona Janše III. stopnje. Ta so prejeli: Ljuba Ivanek, Ljuba Rajh, Alojz Rožman in Stanislav Vrablj. Odličja Antona Janše II. stopnje pa so prejeli Viktor Hegediš, Bruno Jančar, Roman Vakaj in Štefan Vukan. Slovesnost se je končala z družabnim srečanjem, katerega osrednja tema so bile seveda čebelarke izkušnje.

Ludvik Kramberger

DOGODKI IN OBVESTILA

Strokovna ekskurzija belokranjskih čebelarjev

Čebelarji ČZ Bele krajine smo se četrty konec tedna v juniju odpravili na strokovno-turistično ekskurzijo na Hrvaško, Madžarsko in v Vojvodino. Tako smo v petek najprej obiskali čebelarstvo Kovačič v kraju Batina na Hrvaškem, v soboto smo nadaljevali pot v Bajo na Madžarskem, tretji dan pa je bil rezerviran za obisk čebelarjev v Vojvodini. Prvi dan smo torej obiskali enega večjih hrvaških čebelarjev, ki čebelarji z več kot 300 čebeljimi družinami ter jih večino tudi prevažajo na pašo. Poleg tega je tudi vzrejevalec matic, tako da na leto vzredi od štiri do šest tisoč matic. Ogledali smo si njegov čebeljak in plemenilno postajo v Batini. Obiskali smo tudi njegovo vinsko klet in pokušali domača vina. Po kosilu je sledil obisk Kneževih vinogradov in Beljske kleti, dan pa smo sklenili z obiskom Kopačkega rita ter si med vožnjo z ladjico ogledali tamkajšnje naravne lepote in znamenitosti. Sledila je večerja v tipični baranjski gostilni, v kateri so nam ob ciganski glasbi ponudili domače specialitete.

Drugi dan smo obiskali madžarske čebelarje. Najprej smo se zapeljali v kraj Baja, kjer nas je sprejel g. Vadas Gabora s sodelavci. Po uvodnem predavanju o nacionalnem parku Donava-Drava smo izvedeli, kako je madžarskim kolegom uspelo preurediti njihovo tradicionalno položko, da je primerna za prevoz na paše. Ogledali smo si muzejsko zbirko ČD iz Baje in še omenjeni zabojnik za prevoz čebel. Postregli so nam s tradicionalno kulinarično specialiteto – bajskim ribjim paprikašem (fišem). Po kosilu smo se s turistično ladjico zapeljali po Donavi, potem pa smo obiskali še stacionarni čebeljak g. Szabadosa Miklosa v Batmonostoru. Pokazal nam je svoje čebelarstvo in predstavil svoj način čebelarjenja, ki med drugim temelji tudi na prodaji čebeljih družin. Od tam smo se odpravili proti mestu Sombor v Vojvodini. Še prej smo se poslovili od madžarskih čebelarjev ter od našega gostitelja in vodnika po Baranji in Madžarski g. Stipeta Kovačiča. Pripravil nam je odličen program, prav tako pa se je izkazal tudi kot odli-

Foto: Stane Plut

Pri g. Szabadosu Miklosu v Batmonostoru.

čen vodnik. Prav prisrčno so nas sprejeli in pogostili vsi člani čebelarskega društva. To je bila njihova prva tovrstna izkušnja, se pa pripravljajo na to, da bi svojo čebelarsko dejavnost nadgradili s čebelarskim turizmom. Po naših izkušnjah jim gre delo odlično od rok, saj si boljšega gostitelja skoraj ne bi mogli želeli.

Po prihodu v Vojvodino smo se najprej ustavili v Somborju in si ogledali mesto, potem pa smo se odpeljali proti Novemu Sadu. Številne je presenetilo zelo lepo urejeno mestno jedro, ki je ponoči še posebej čarobno. Zjutraj smo si znamenitosti Novega Sada ogledali še v dnevni luči ob razlagi lokalne vodnice. Sledil je ogled znamenite Petrovaradinske trdnjave, s katere je prelep pogled na celotni Novi Sad.

Nato smo pot nadaljevali do bližnjih Sremskih Karlovcev, kjer smo obiskali družino Živanović, ki ima bogato tradicijo čebelarstva in vinogradništva. Ogledali smo si muzej in vinsko klet, na koncu pa so nam pripravili še pokušino medu in vin. Med drugim smo pokušali tudi znameniti bermet, vino z dodatkom zdravilnih zelišč, suhega sadja in medu. Dokaz, da ima družina dolgoletno uspešno tradicijo v vinarstvu, je vino ausbruch, ki je bilo med drugim tudi na vinski karti znamenite ladje Titanik. Po slovesu smo se odpravili proti domu, med potjo pa smo se ustavili še v Rumi in obiskali največjo srbsko čebelarsko trgovino Evrotom, ki so jo posebej za nas odprli tudi v nedeljo. Po opravljenih nakupih so nas pospremili

še do izvrstne restavracije z zelo dobro tradicionalno srbsko hrano. Utrujeni, a dobre volje smo se pozno ponoči vrnili v rodno Belo krajino. Bogatejši za marsi-

katero izkušnjo smo lahko ugotovili, da še vedno drži rek: »Povsod je lepo, a še vedno je najlepše doma.«

Stane Plut

12. ocenjevanje medu v Pomurju

Vabimo vas, da se udeležite 12. ocenjevanja medu, ki ga bo organizirala Čebelarica zveza društev Pomurja. **Vzorci medu bomo zbirali v prostorih Nacionalnega veterinarskega inštituta, enota Murska Sobota, Noršinska c. 35, in sicer od ponedeljka, 24. oktobra 2011, do petka, 28. oktobra 2011, od 8. do 12. ure.** Pristojbina za vzorec medu je 15 EUR. **Kotizacijo lahko nakažete tudi po pošti, na TRR: ČZDP-SI56 0234 0025 4143 681, NLB, enota Murska Sobota, s pripisom: »Za**

ocenjevanje medu«. Če boste vzorce poslali po pošti, morate pošiljki dodati tudi fotokopijo potrdila o nakazilu pristojbine. Dodatne informacije lahko dobite po tel. št.: 02/521 19 91 (VF NVI Murska Sobota) ali 041/590 492 (g. Sinic). Pogoji za ocenjevanje in pripravo vzorcev so navedeni v sprejetem in objavljenem Pravilniku o ocenjevanju medu. O poteku ocenjevanja bomo čebelarje obvestili naknadno.

August Sinic, predsednik ocenjevalne komisije, in dr. Stanko Kapun, predsednik ČZDP

50 let čebelarskega društva Goriče

Čebelarji ČD Goriče smo se pred dvema letoma odločili za zbiranje denarja za prapor. Nekateri so izražali dvom, češ, tako majhna družina, kot je ČD Goriče, v katerega je za zdaj včlanjenih zgolj 25 čebelarjev, bo to le s težavo uresničila. Z vztrajnostjo in tudi s svojimi sredstvi smo zbrali dovolj prispevkov za nakup prapora ter ga ob svojem jubileju tudi razvili. Ob praznovanju smo izdali tudi lično izdelan zbornik, v katerem smo predstavili vse člane društva, delo, ki smo ga opravili v preteklosti, ter načrte za naprej.

Naši člani so pripravili tudi razstavo z naslovom Medeni dnevi. Na njej smo prikazali svoje pridelke in izdelke, delo v društvu, čebelarsko opremo ter delo zelo dejavnega čebelarskega krožka na podružnični osnovni šoli v Goričah, katerega mentor je naš predsednik Friderik Mali, seveda ob pomoči ravnateljice, ge. Jane Dubravica.

Slavnostni govornik je bil predsednik Čebelarke zveze Gorenjske Drago Kotnik, ki je ob tej priložnosti tako zaslužnim članom kot tudi društvu podelil odličja Antona Janše. V kulturnem programu pred razvitjem prapora so nastopili dva pevski zbora, harmonikarja ter učenci in učenke POŠ Goriče. Na

Foto: Janez Petač

Prapor je iz rok predsednika Friderika Malija slovesno prevzel praporščak g. Ribnikar.

koncu je prapor blagoslovil še goriški župnik g. Peter Ivančič.

Po končanem uradnem delu slovesnosti je sledilo družabno srečanje, na katerem je udeležence zabavala glasbena skupina, poskrbljeno pa je bilo tudi za jedačo in pijačo. Vsi, ki so se udeležili slovesnosti, so s prireditvenega prostora odhajali zadovoljni.

Janez Petač

Čebelica leti z neba ... v panj na terasi Cankarjevega doma

Cankarjev dom v Ljubljani si prizadeva biti ustavna s poglobljenim in pretanjenim posluhom ne samo za kulturo in vse vrste umetnosti ter za dediščino človeštva nasploh, ampak tudi s posluhom za spoštovanje in ohranjanje narave. Tako v okviru naših ekoloških prizadevanj skrbimo za zeleno in urejeno neposredno okolico naše stavbe. Najnovejša potrditev gesla »S kulturo do narave« pa je čebelarstvo v Cankarjevem domu.

Pobudo za ta podvig je dal naš sodelavec Franc Petrovčič, vodja področja obratovanja in vzdrževanja ter pomočnik direktorja tehničnega sektorja, ki se v prostem času ukvarja s čebelami in pridelavo medu. Zamisel, ki se je porodila ob branju strokovnih člankov o mestnem čebelarstvu v Londonu in o namestitvi panjev na strehi Opere v Parizu, je bila sprejeta z navdušenjem. In tako zdaj v panjih na eni od teras razgibane strehe Cankarjevega doma brenčijo tri družine kranjskih čebel.

Gre za tri nakladne panje s spremenljivo prostornino. Takšni panji namreč preprečujejo rojenje, saj jih je mogoče povečevati glede na velikost družine, v njih pa je ravnanje s čebelami tudi preprosto.

V mestnem okolju je paša za čebele ugodna; čeprav na prvi pogled morda ni videti, je v mestu veliko dreves, nasadov in vrtov. Prednost je tudi v tem, da rastlin tu ne škropijo proti škodljivcem, izpušni plini pa ne vplivajo na kakovost bere. Čebele letajo na pašo do 3 kilometre od panja in

čebele na strehi Cankarjevega doma imajo v tem krogu Tivoli, Rožnik, grajsko pobočje, mestne okrasne nasade, drevorede ... Med, pridelan v panjih na naši razgibani strehi, bomo poslali tudi v analizo, lično pakiranega pa bomo nato uporabili za poslovna darila, na katera bomo še posebej ponosni.

Damjana Kenda

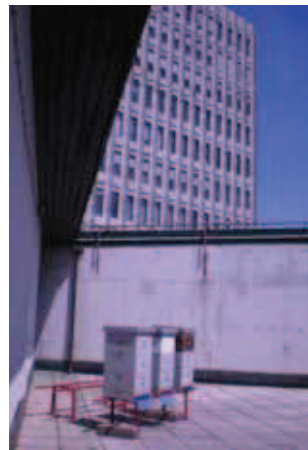

Foto: Franc Petrovčič

Čebelarstva doživetja

V okviru projekta promocije čebelarstva je v letu 2011 nastala nova spletna stran www.cebelska-doživetja.si, namenjena čebelarstvu v Sloveniji. Projekt delno financira Ministrstvo za gospodarstvo, del sredstev za zagon spletne strani pa so prispevali partnerji, ki so se vključili v projekt promocije.

Na spletni strani so predstavljeni slovenski ponudniki čebelarstva, ki na svojih čebelarstvih sprejemajo individualne goste ali tudi večje skupine. Angleška različica spletne strani (www.beekeeping-tourism.si) je namenjena obiskovalcem iz tujine.

Obvestilo o novi spletni strani smo z e-mesečnikom posredovali na naslove čebelarjev po vsem svetu, domačo javnost pa smo o novi spletni strani obveščali tudi s posebno prilogo v časniku Dnevnik.

Ena izmed odstrani z naslovom Med kot darilo je namenjena predstavitvi posebnih daril, pripravljenih na podlagi medu in medenih pridelkov. Dodatne informacije o možnostih predstavitve na spletni strani lahko dobite po telefonu, št. 01/729 61 02 ali 031/236 041 (g. Tomec).

Čebelarji na sejmu AGRA

Na 49. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni se je med drugimi predstavila tudi ČZS, JSSČ. Vse dni sejma je bila na razstavnem prostoru JSSČ odprta strokovna razstava čebelarstva z degustacijo čebeljih pridelkov in izdelkov iz medu, še posebej zanimiva pa sta bila prikaz peke in degustacija medenjakov.

Drugi dan sejma je bil še posebej čebelarstvo obarvan. Na Dnevu čebelarjev je potekala slovesna razglasitev rezultatov ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo. Letos je na ocenjevanju sodelovalo 56 čebelarjev, ki so komisiji poslali 89 vzorcev medu. Slovesne razglasitve rezultatov se je udeležil tudi predsednik ČZS Boštjan Noč ter se ob tej priložnosti zahvalil Pomurskemu sejmu, da čebelarjem vsako leto omogoča predstavitev. Opozoril je tudi na letošnje pomore čebel na območju Pomurja ter na tradicionalni zajtrk, ki ga letos na pobudo ČZS organizirajo v vrtcih in osnovnih šolah. Na predstavitvenem prostoru, na katerem so podelili priznanja, je bila odprta tudi tržnica medu in izdelkov iz medu, v hali A pa je bila predstavitev čebelarjev, ki so vključeni v sistem SMGO in v ČZD Pomurja.

JSSČ je pripravila tudi okroglo mizo z naslovom Ohranjanje in izkoriščanje gozdov za čebelje paše. Moderatorica okrogle mize ga. Lidija Senič je v uvodu povedala, da so se v JSSČ za organizacijo okrogle mize odločili zato, ker je letos svetovno leto gozdov, gozd pa je pomemben del čebelarstva, ter tudi zato, ker ima Slovenija veliko možnosti za izrabo gozdnih paš. Več o vsebini in sklepih okrogle mize bo objavljeno v prihodnji številki SČ.

Po okrogli mizi je sledila podelitev certifikatov NPK čebelar/čebelarka petim čebelarjem. Certifikate je podelil podpredsednik ČZS g. Aleš Rodman. Popoldne je bila v okviru sejma AGRA še okrogla miza z naslovom »Kako obvarovati čebele v pogojih

sodobnega čebelarjenja«, ki jo je pripravilo MKGP. Na njej so sodelovali g. Boštjan Noč, dr. Janko Božič z Biotehniške fakultete, dr. Gorazd Pretnar iz Zavoda za zdravstveno varstvo Koper in Primož Marolt z Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano. Sodelujoči so se strinjali, da je treba še naprej podpirati raziskave uporabe in vpliva fitofarmaceutskih sredstev (FFS) na zdravstveno stanje kranjske sivke ter o tem obveščati tako čebelarje kot tudi uporabnike FFS. Stroka je predlagala tudi omejitev uporabe FFS z uvedbo receptov. Številni obiskovalci so se v razpravo vključili tudi s konkretnimi vprašanji in pobudami za boljše sodelovanje med čebelarji, pridelovalci, stroko in državo.

Preostale dni sejma smo bili svetovalci JSSČ čebelarjem in drugim obiskovalcem na voljo za odgovore na njihova vprašanja. Celotno predstavitev čebelarjev na letošnjem sejmu AGRA lahko označimo kot nujno za predstavitev čebelarstva kot ene izmed pomembnih kmetijskih panog tudi v prihodnje.

Lidija Senič,

vodja Javne svetovalne službe v čebelarstvu

Kozarec za čebelje pridelke slovenskega izvora – orodje, ki povečuje prodajo

Večina kupcev dokazano sodi med vizualne tipe ljudi, torej svet po večini zaznavajo prek slik in podob. Po raziskavah strokovnjakov je v hitrem interaktivnem svetu takih ljudi približno **60 odstotkov**. **Toliko ljudi torej kupuje z očmi, zato je v množici izdelkov zanje eden izmed odločilnih dejavnikov za nakup videz embalaže.**

Ko smo se na ČZS odločali za izdelavo svojega kozarca, sta bila poglavitno vodilo in osrednji cilj, kako bo kupec na prvi pogled vedel, da gre za med slovenskih čebelarjev in ga tako prepoznal v konkurenci medu na trgovskih policah. Zavedali smo se tudi, da mora biti kozarec prijetnega videza. Slovenski čebelarji imamo pri prodaji medu v svojih rokah še en adut: za našega kupca sta najpomembnejša razloga za nakup medu kakovost in poznavanje čebelarja. Anketa je pokazala, da je takih kupcev več kot **70 odstotkov**. Poudariti je treba tudi to, da čebelarji kar približno **80 odstotkov medu prodamo na svojem domu ali na tržnici.**

Prepričana sem, da smo čebelarji lahko ponosni na svoj edinstveni kozarec za med, saj nam ta

brez dvoma pomaga pri prodaji. Anketa, ki smo jo izvedli ob dobrodelno-izobraževalni akciji pred dvema letoma, je pokazala, da je kar **71 odstotkov vprašanih** že prvo leto poznalo naš kozarec. Prepričana sem, da ga le še redki ne poznajo, saj ga po podatkih podjetja Stenko uporablja že več kot **75 odstotkov čebelarjev**. Da je kozarec všečen, kaže tudi to, da na leto prodamo več kot **500.000 kosov 720 ml kozarcev**. Letos smo jih še pred začetkom prodajne sezone medu prodali že **553.253** (podatek za 13. september 2011). Razveseljivo je tudi to, da je bil med, ki so ga domači čebelarji poslali v ocenjevanje na sejmu Agra v Gornji Radgoni po večini zapakiran v kozarček za slovenski med.

Ker pa čebelarji ne prodajamo samo medu, ampak vse pogostejše tudi preostale čebelje pridelke, kozarec pa je primerna embalaža npr. tudi za različne mešanice medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa, smo na Čebelarski zvezi Slovenije spremenili pravilnik v členu, ki navaja, da kozarec ni namenjen samo za med, ampak za vse čebelje pridelke slovenskega izvora.

Tako imamo čebelarji na voljo embalažo, ki je pri domačem kupcu prepoznavna in mu na prvi pogled pove, da je v tem kozarcu čebelji pridelek slovenskega izvora. Prav je, da to prednost uporabimo in kupcem ponudimo čebelje pridelke v posebni embalaži. Ta pa ima še eno prednost: primerna je tudi kot darilna embalaža, še posebej manjša kozarčka po **212 ml in 370 ml**. Za vse kozarčke je na voljo tudi darilna embalaža iz lepenke. Od letos pa lahko dobite tudi prednatisnjene obešanke za med, na katere lahko tako kot nalepke z računalniškim programom preprosto dotiskate svoje podatke. Na ČZS se bomo potrudili, da bo čim prej na voljo tudi kakšna nova darilna embalaža.

*Tanja Magdič,
svetovalka JSSČ za ekonomiko*

Foto: MB

Osnutek zakona o FFS

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je avgusta 2011 objavilo osnutek novega Zakona o fitofarmacevtskih sredstvih, zato vse zainteresirane vabimo, da s svojimi predlogi in pobudami sodelujejo pri pripravi končnega predloga zakona. Javna obravnava bo trajala 30 dni. Svoje pripombe

in predloge lahko pošljete na e-naslov: ZakonFFS.mkgp@gov.si. Osnutek Zakona o FFS bo v torek, 11. oktobra 2011, ob 16. uri, v prostorih Čebelarskega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici predstavil dr. Jernej Drofenik iz FURS-a, vsi, ki bodo to želeli, pa bodo lahko podali svoje pripombe.

Tradicionalni slovenski zajtrk

Kot ste gotovo že zasledili, je ČZS, JSSČ predlagala, da bi našo akcijo »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev« nadgradili v vseslovenski projekt »Tradicionalni slovenski zajtrk«.

Pobudo so sprejeli MKGP, MŠŠ, Ministrstvo za zdravje, ČZS, KGZS ter GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij, strokovno pa so jo podprli Inštitut za varovanje zdravja RS, Kmetijska svetovalna služba Slovenije in Zavod RS za šolstvo.

Tako bodo 18. novembra letos otroci imeli za zajtrk kruh, maslo, med, mleko in jabolko (vse ponujeno bo slovenskega izvora!), ki jih bodo njim ter njihovim vzgojiteljicam oz. učiteljicam podarili kmetje in kmetijska podjetja, čebelarji in živilsko-predelovalna podjetja.

Namen projekta je izobraževati, obveščati in oza-veščati šolajočo se mladino in hkrati tudi širšo javnost o pomembnosti zajtrka v okviru prehranjevalnih navad, o pomembnosti in prednostih lokalno pridelanih živil, pomembnosti kmetijske dejavnosti za okolje in o pomembnosti čebelarstva za kmetijsko pridelavo, gospodarske dejavnosti in okolje na sploh. Velik poudarek bo namenjen tudi splošnemu ozaveščanju mladine o pomembnosti zdravega načina življenja, v okvir katerega sodi tudi gibanje oz. športna dejavnost.

V okviru projekta je MKGP v sodelovanju s preostalimi partnerji septembra izdalo poseben časopis, ki smo ga uredili na ČZS, JSSČ. V njem so predstavljene teme s področja kmetijstva, čebelarstva in predelave prehrane, poudarjena je pomembnost zajtrka in gibanja. Predvsem smo želeli opozoriti, da brez

kmetijstva in čebel ne bi imeli hrane ter da hrana ne raste na trgovskih policah. Časopis so prejeli vsi učenci osnovnih šol in malčki v vrtcih. Poslali smo ga tudi predsednikom vseh čebelarskih društev ter ga objavili spletnem naslovu www.tradicionalni-zajtrk.si.

Glede na to, da bomo letos prvič izvedli projekt »Tradicionalni slovenski zajtrk«, ki bo prav tako potekal 18. novembra, vas obveščamo, da vloga čebelarjev v naši akciji ostaja enaka kot doslej. Čebelarji bomo v tednu pred to akcijo vrtcem in šolam dostavili med in zgibanko »Čebelica moja prijateljica 5«, 18. novembra pa se bomo skupaj z župani in drugimi predstavniki občin otrokom pridružili pri zajtrku in z njimi pokramljali o naših čebelicah. Ob tej priložnosti bi se vam radi še enkrat zahvalili za vestno in dobro opravljeno delo v prejšnjih letih, saj se zavedamo, da brez vašega prostovoljnega dela akcija ne bi bila tako uspešna. Prepričani smo, da nam bo tudi tokrat uspelo. O sami izvedbi akcije vas bomo sproti obveščali tako na spletni strani ČZS kot tudi v Slovenskem čebelarju.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ za ekonomiko

Kot vsako leto tudi tokrat nekoliko več težav pričakujemo v Mestni občini Ljubljana, saj v njej živi kar tretjina vseh otrok. Zato lepo prosimo vse čebelarje, ki lahko prispevate kak kilogram medu več, da nam to sporočite po tel. 01/729 61 10 ali po e-pošti na naslov: tanja.magdic@czs.si. Otroci vam bodo zelo hvaležni!

Natečaj »TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK«

V okviru projekta »Tradicionalni slovenski zajtrk« smo za malčke v vrtcih in učence v osnovnih šolah pripravili likovni in literarni natečaj. S tem jim želimo pomagati, da bi dovolj zgodaj spoznali tako pomembnost zajtrka kot tudi zdravo in kakovostno hrano domačega izvora, ki bo zadostila vse njihove potrebe za intenzivno rast in razvoj. Tako se bodo malčki iz vrtcev preizkusili na natečaju za najboljše likovno delo, učenci prvega in drugega triletja za najbolj izvirno poslikano panjsko končnico, učenci tretjega triletja pa bodo sodelovali na natečaju z literarnim delom v obliki verza ali pregovora. Tema likovnih in literarnih del izvira iz časopisa Tradicionalni slovenski zajtrk. Za vse starostne skupine bo razpisan tudi splošni natečaj, v okviru katerega bomo izbirali najizvirnejši logotip in slogan

akcije, ki bosta postala prepoznavna znaka zajtrka v prihodnjih letih.

Ob tej priložnosti čebelarje mentorje čebelarskih krožkov prosimo, da vzgojitelje in učitelje opozorijo na možnost sodelovanja malčkov in učencev na natečaju zajtrka. Najboljša dela čakajo lepe nagrade. Izbrali bomo tudi najboljšo šolo ter razred, ki bo najdejavnejše sodeloval pri natečaju in pri izvedbi akcije same. Sklepna prireditel, v okviru katere bodo podeljene nagrade za najboljše dela, bo potekala v veliki dvorani Državnega zbora RS, v njenem preddverju pa bodo nagrajena dela tudi razstavljena. Več informacij o natečaju dobite na spletni strani www.tradicionalni-zajtrk.si ali na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Naj- ... čebelarski turizem in turistična pot!

Komisija za čebelarski turizem pri ČZS razpisuje natečaj za najturističnejše čebelarstvo in za najčebelarško pot v Sloveniji. Vse, ki bi se želeli prijaviti na omenjeni razpis, prosimo, da pošljejo vloge s spodaj navedenimi podatki:

1. Čebelarski turizem

- Ime lastnika in naslov (tudi telefonske številke in e-naslov).
- Koliko časa se že ukvarjate s ČT?
- Koliko gostov vas je obiskalo lani?
- Ali je to vaša osnovna ali dopolnilna dejavnost?
- Kaj ponujate turistom, ki vas obiščejo (katere čebelarje pridelke, katere izdelke iz čebeljih pridelkov, kakšne spominke, ali pripravljate pokušnje medu in medice, ali pripravljate projekcije filmov oz. drugih avdiovizualnih predstavitev, ali imate prodajalno svojih čebeljih pridelkov, ali imate opazovalni panj, kako ste poskrbeli za varnost obiskovalcev pri čebelnjaku, ali imate urejeno točilnico, primerno za ogled obiskovalcev, imate morda svoj čebelarski muzej, zanimive zbirke čebelarskih predmetov, nasad medovitih in zdravilnih rastlin, apikomoro itd.)?
- Ali vas obiskujejo tudi turisti iz tujine in v kakšnem jeziku se z njimi sporazumevate?
- Ali ste povezani z lokalnimi turističnimi organizacijami in kako skrbite za svojo promocijo?

g) Ali lahko navedete še kaj, česar vas v tem vprašalniku nismo vprašali?

2. Čebelarske učne poti

- Lastnik čebelarske poti in naslov (tudi telefonske številke in e-naslov).
- Koliko časa že obstaja čebelarska pot?
- Koliko obiskovalcev ste našli lani?
- Kaj vse pokažete obiskovalcem na vaši poti (čim natančnejši opis)?
- Ali vašo čebelarsko pot obiskujejo tudi turisti iz tujine?
- Ali ste povezani s turističnimi agencijami v vašem kraju?
- Ali ste za čebelarsko pot pripravili promocijsko gradivo?
- Ali lahko navedete še kaj, česar vas v tem vprašalniku nismo vprašali?

Vlogo pošljite do 00. 00. na ČZS ter po možnosti priložite tudi slikovno gradivo. Naša komisija bo vse vloge pregledala in jih ocenila. Po potrebi si bodo člani komisije tudi ogledali vaše čebelarstvo oz. čebelarsko učno pot. Najboljši ponudnik iz vsake kategorije bo na dan čebelarskega turizma, to je v soboto, 3. 12., na sedežu ČZS prejel diplomu.

Komisija UO ČZS za čebelarski turizem

Najnovejši razpisi iz Programa razvoja podeželja

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je objavilo časovni načrt za objavo razpisov iz 1. in 3. osi Programa razvoja podeželja. Spodaj navedeni ukrepi so zanimivi tudi za čebelarstvo in bodo objavljeni predvidoma novembra ali decembra. Več o razpisih lahko preberete na spletni strani: http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebina_programa_razvoja_podezelja/.

Ukrep 133 – Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje za proizvode, ki so vključeni v sheme kakovosti hrane

Cilj podpore je povečati obseg proizvodnje in trženja proizvodov z zaščitnim znakom oz. simbolom kakovosti, prispevati k izboljšanju kakovosti kmetijskih proizvodov in živil ter s tem k povečanju dodane vrednosti v kmetijstvu.

Podpora je namenjena za dejavnosti informiranja porabnikov in pospeševanje prodaje, ki bodo po-

rabnike spodbujale k nakupu in uporabi kmetijskih in živilskih proizvodov, vključenih v priznane sheme kakovosti – Posebni kmetijski pridelki oz. živila, Ekološka pridelava in predelava, Integrirana pridelava, Višja kakovost, Kakovostna vina.

Stopnja pomoči obsega največ do 70 odstotkov priznanih stroškov projekta. Najvišji znesek pomoči obsega do 200.000 EUR. Upravičenci so pravne osebe, registrirane kot skupina proizvajalcev, ki združuje proizvajalce, vključene v eno izmed shem kakovosti za določen kmetijski proizvod ali živilo ter uporabljajo pripadajoč simbol kakovosti oz. zaščitni znak.

Proizvodi v obstoječih shemah kakovosti so označeni z zaščitnimi znaki, ki jih MKGP podeljuje certificiranim proizvajalcem. Uporaba zaščitnega znaka na proizvodu porabniku omogoča razlikovanje med proizvodi iz shem kakovosti in drugimi proizvodi, ki niso vključeni v sheme kakovosti. Zaradi tega je za vlagatelje vloge za ta ukrep obvezna uporaba zaščitnega znaka na proizvodih.

Ukrep 142 – Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev

Cilj je spodbuditi ustanavljanje skupin proizvajalcev na področju ekološke proizvodnje in proizvodnje posebnih kmetijskih pridelkov, ki vodijo v povečanje koncentracije ponudbe in olajšano prilagajanje proizvodnje zahtevam trga, s tem pa prispevajo k povečanju dodane vrednosti v kmetijstvu.

Predmet podpore so administrativni stroški, vključno s stroški usposobitve prostorov, registracije, oblikovanja skupnih pravil o proizvodnji, nakupa informacijske tehnologije ter preostale opreme, stroški plače za enega stalno zaposlenega delavca ter stroški nakupa opreme, potrebne za skupno trženje skupine proizvajalcev.

Stopnja pomoči je do 5 odstotkov obsega lastne tržne proizvodnje. Upravičenci so skupine proizvajalcev, ki združujejo ekološke kmetijske proizvajalce določenega ekološkega kmetijskega proizvoda, ekološke kmetijske proizvajalce z določenega območja in proizvajalce določenega zaščitene posebnega kmetijskega proizvoda za skupen nastop na trgu.

Obvezen pogoj ukrepa 142 je priznana skupina proizvajalcev na podlagi Pravilnika o priznanju skupin proizvajalcev iz shem kakovosti (Uradni list RS, št. 71/2009). Proizvodi v obstoječih shemah kakovosti so označeni z zaščitnimi znaki, ki jih MKGP podeljuje certificiranim proizvajalcem. Uporaba zaščitnega znaka na proizvodu omogoča porabniku razlikovanje med proizvodi iz shem kakovosti in drugimi proizvodi, ki niso vključeni v sheme kakovosti. Zaradi tega je za vlagatelje vloge za ta ukrep obvezna uporaba zaščitnega znaka na proizvodih.

Ukrep 311 – Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti

Cilj ukrepa je omogočiti začetek ali posodobitev opravljanja nekmetijskih dejavnosti in s tem ustvariti nova delovna mesta kot tudi dodaten vir dohodka na kmetijah ter prispevati k izboljšanju socialnih in ekonomskih razmer na kmetijah.

Vrste namenov:

- proizvodne dejavnosti, povezane s tradicionalnimi znanji na kmetiji,
- proizvodne dejavnosti, povezane s predelavo proizvodov, ki niso vključeni v Prilogo I k Pogodbi, in drugih nekmetijskih proizvodov na kmetiji,
- pridobivanje energije iz obnovljivih virov na kmetiji, namenjene za prodajo,
- prodajne dejavnosti, povezane s proizvodnimi dejavnostmi na kmetiji (specializirane trgovine za prodajo pridelkov in izdelkov iz lastne proizvodnje in proizvodnje okoliških kmetij oz. specializirane

trgovine pridelkov in izdelkov okoliških kmetij oz. specializirane trgovine za prodajo živil),

- storitvene dejavnosti na kmetijah (turizem, varstvo otrok, varstvo starostnikov, oskrba oseb s posebnimi potrebami ipd.).

Ciljna skupina so pravne in fizične osebe, ki so ob oddaji vloge registrirane kot samostojni podjetnik posameznik, gospodarska družba, zavod, zadruga ali kot kmetija z dopolnilno dejavnostjo in ne presega meril za mikropodjetja, definiranih po priporočilu Evropske komisije 2003/361/EC (manj kot 10 zaposlenih in manj kot 2.000.000 EUR letnega prometa in/ali letne bilančne vsote) in ki imajo sedež in opravljajo dejavnost zunaj naselij s statusom mesta po sklepu Državnega zbora RS ali sklepu Vlade RS.

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji ali zakoniti zastopnik samostojnega podjetnika, zadruga, zavoda ali gospodarske družbe mora biti član kmetijskega gospodinjstva v skladu s 35. členom Uredbe 1974/2006 o podrobnih pravilih glede uporabe Uredbe 1698/2005.

Najvišja stopnja pomoči obsega 60 odstotkov priznane vrednosti naložbe oziroma ob pridobivanju energije iz obnovljivih virov 70 odstotkov priznane vrednosti naložbe. Najnižji znesek pomoči za naložbe na kmetijah je 3.500 EUR. Upravičenec lahko v celotnem programskem obdobju pridobi največ 200.000 EUR v obdobju zadnjih treh proračunskih let.

Ukrep 322 – Obnova in razvoj vasi

Cilja ukrepa sta izboljšanje življenjskih razmer v podeželskih skupnostih in povečanje privlačnosti vaškega okolja kot bivanjskega prostora in kot možnosti za razvoj drugih dejavnosti, še posebej turizma.

Predmet podpore so naložbe v: ureditev površin za skupne namene in potrebe v podeželskih naseljih; ureditev vaških jeder; ureditev komunalne in prometne infrastrukture ter povezav v naseljih; obnovo in graditev večnamenskih stavb skupnega pomena za medgeneracijsko druženje, kulturno-umetniško, športno in drugo prostočasno dejavnost lokalnega prebivalstva na podeželju; preselitev kmetij iz vaških središč za njihovo celostno ureditev.

Vlagatelji so lokalne skupnosti; lokacija naložbe mora biti zunaj naselij, ki imajo status mesta v skladu s sklepom DZ in sklepom Vlade RS; najvišja stopnja pomoči obsega do vključno 85 odstotkov priznane vrednosti naložbe; skupna vrednost naložbe ob prijavi na javni razpis ne sme biti višja od 500.000 EUR (brez DDV-ja); najnižji dodeljeni znesek javne pomoči je 10.000 EUR; upravičenec lahko v celotnem programskem obdobju 2007–2013 iz naslova tega ukrepa pridobi največ do vključno 750.000 EUR pomoči.

Ukrep 323 – Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja

Cilji ukrepa so ohranjanje dediščine na podeželju in povezovanje kulturne dediščine, naravnih vrednot ter kulturne krajine z razvojem turizma in preživljanjem prostega časa, izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in večja gospodarska vitalnost podeželja. Predmet podpore so naložbe v: nepremično kulturno dediščino na podeželju: spomenik, spomeniško območje, nepremična dediščina, kulturna krajina, naselbinska dediščina; muzeje na prostem in v prostore za postavitve stalnih razstav etnološke dediščine; ureditev in opremljanje tematskih poti, ki povezujejo naravne vrednote in nepremično kulturno dediščino določenega območja.

Vlagatelji so fizične in pravne osebe, ki so lastniki, solastniki, koncesionarji ali najemniki predmeta podpore. Vlagatelji so lahko tudi občine. Za predmet ureditev in opremljanje tematskih poti, ki povezujejo

naravne vrednote in nepremično kulturno dediščino določenega območja, so lahko vlagatelji tudi pooblaščen zastopniki lastnika oziroma solastnika objekta oziroma prostora, ki je predmet podpore.

Lokacija naložbe mora biti zunaj naselij, ki imajo v skladu s sklepom DZ in sklepom Vlade RS status mesta. Najvišja stopnja pomoči obsega do vključno 85 odstotkov priznane vrednosti naložbe. Skupna vrednost naložbe ob prijavi na javni razpis ne sme biti višja od 300.000 EUR (brez DDV-ja). Najnižji dodeljeni znesek javne pomoči je 3.000 EUR.

Sredstva za fizične osebe in pravne osebe zasebnega prava bodo dodeljena na podlagi pravila de minimis. Skupna pomoč de minimis ne sme biti višja od 200.000 EUR v obdobju zadnjih treh proračunskih let, prejemniki sredstev, ki delujejo v cestnoprometnem sektorju, pa lahko pridobijo največ 100.000 EUR v obdobju zadnjih treh proračunskih let.

Vir: www.mkgp.gov.si

Računalniške delavnice za čebelarje

Približno se 17. oktober, ko se bo začela velika jesenska prostovoljska akcija, projekt Simbioza@e-pismena Slovenija. Tretji teden v oktobru bodo v več kot 200 krajih po vsej državi potekale brezplačne računalniške delavnice, na katerih bodo mladi prostovoljci posredovali svoje znanje starejšim občanom. Ti so namreč vse pogostejše odrinjeni na rob družbenega dogajanja prav zato, ker ne zmorejo slediti vsem spremembam okoli sebe. Računalniška pismenost med starejšimi od 65 let je pri nas komaj 10-odstotna, nasprotno pa si mladi sploh ne znajo več predstavljati svojega življenja brez medmrežja.

Zato vse čebelarje, ki želite polepšati dan sodelavcu, vabimo, da se kot prostovoljci udeležite

delavnic. Za sodelovanje ne potrebujete posebnega računalniškega znanja, le nekaj ur časa in veliko dobre volje. **Čebelarje, za katere je moderna tehnologija nekaj neznanega, pa vljudo vabimo, da ob pomoči Simbioze vstopijo v svet mladih in spoznajo, kako lahko računalnik olajša življenje. Prijave zbiramo na spletni strani www.simbioza.eu ali prek brezplačne telefonske številke 080 47 47.**

Če ste pripravljeni prispevati nekaj več svojega prostega časa, pa ste vabljeni, da se projektu pridružite kot regionalni ali lokalni koordinatorji in kot promotorji – v tem primeru se o vsem pozanimajte na e-naslovu: info@simbioza.eu.

Sajenje medovitih rastlin

Vabimo Vas na predavanje **mag. Trajčeta Nikoloskega Sajenje okrasnih, medovitih rastlin pred domačim čebelnjakom**. Predavanje, ki bo potekalo v okviru srečanja komisije za alternativne opraševalce pri ČZS na ČCS, bo v četrtek, 27.

oktobra 2011, ob 17. uri, v Biotehničnem centru Naklo. Predavatelj bo predstavil medovite rastline, ki so pomembne za naše pridne opraševalce, čebele in tudi čmrlje.

dr. Janez Grad, predsednik komisije

2. sestanek kandidatov za čebelarske mojstre

V avgustu je na ČZS potekal informativni dan za kandidate za čebelarske mojstre. Vabimo vas na 2. sestanek kandidatov, ki bo potekal 14.???. Oktobra na ČZS, Brdo pri Lukovici. Na sestanku vam bomo podrobneje predstavili urnik in strošek pri-

prave za mojstrske izpite. Na sestanek ste vabljeni tudi morebitni novi kandidati. Predprijavo (ime, priimek, naslov, tel., e-pošta) pošljite na info@czs.si oz. sporočite po tel.št.: 01/729 61 00.

Zabavno-izobraževalni film »Kranjska sivka«

ČZS je v sodelovanju z ribičem Pepetom in ansamblom Čuki založila in izdala 15 minut trajajoč zabavno-izobraževalni film »Kranjska sivka«, v katerem so s prijetno novo pesmico ter v sliki in besedi predstavljeni naša čebela in njeni pridelki. Film, ki je posnet na DVD, priporočamo še posebej zato, ker je čebela na ta način pri nas predstavljena prvič. Cena za en izvod: 10 EUR + DDV, stroški pošiljanja niso zajeti. Plačilo: ob prevzemu oz. po povzetju. Naročila sprejemamo v tajništvu ČZS: tel. 01/729 61 00, info@czs.si.

Razpis za najboljšo tematsko pot v letu 2011

Zavod za gozdove Slovenije, Turistična zveza Slovenije, GIZ za pohodništvo in kolesarjenje pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS dr. Danila Türka in v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarstvo RS – Direktorat za turizem in internacionalizacijo objavljajo *Tekmovanje za najboljšo tematsko pot v letu 2011*. Ker imajo nekatera čebelarska društva lepo urejene čebelarske učne poti, jim predlagamo, da se prijavijo na razpis, ob tem pa navežejo stik z regijskimi koordinatori Zaveze gozdov RS. Razpis je objavljen na spletnih straneh Zavoda za gozdove RS in ČZS.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Natečaj čebelarske fotografije 2011

ČZS razpisuje natečaj čebelarske fotografije 2011 v štirih tematskih sklopih, in sicer:

- Čebela in rastlinski svet,
- Življenje čebel (biologija),
- Slovenski čebelnjak.

Za vsak sklop lahko pošljete največ po pet posnetkov. Fotografije naj bodo v digitalni obliki in posnete v dovolj visoki resoluciji (300 dpi), da bo iz najboljših posnetkov mogoče narediti slike velikosti 40 x 30 cm. Vsaj ena fotografija od petih naj bo v pokončni legi. Vsaka fotografija mora biti opremljena z zaporedno številko, naslovom fotografije, naslovom tematskega sklopa, s kratko vsebino posnetka in z letnico njenega nastanka.

V zaprti ovojnici morajo biti priloženi podatki o avtorju (ime in priimek, naslov, telefonska številka, e-naslov). Zgoščenke s fotografijami je treba s priporočeno pošto poslati na naslov Čebelarske zveze Slovenije s pripisom: »Fotografski natečaj«, lahko pa jih oddate tudi osebno. Zadnji rok oddaje je 15. november 2011. Vse prispele zgoščenke ostanejo last ČZS.

Fotografije bo ocenjevala komisija, ki jo po vnaprej določenih merilih imenuje predsednik ČZS. Ta merila so: izpovednost, originalnost, tehnična dovršenost in estetika. Za tematski sklop Slovenski čebelnjak velja poleg navedenih še dodaten pogoj, in sicer, da je predmet ocenjevanja tudi urejenost čebelnjaka in okolice. V priloženi ovojnici je zato treba poslati tako podatke o lastniku čebelnjaka kot tudi o fotografu.

Izbrane bodo po tri fotografije iz vsakega sklopa. Na natečaju lahko sodelujejo samo posnetki, ki še nikoli niso bili objavljeni ali celo nagrajeni na kakšnem natečaju. Vsak zmagovalac bo dobil posebno priznanje, razglasitev zmagovalcev in slovesna podelitev priznanj pa bo 3. decembra 2011, ko bo na Brdu pri Lukovici tudi tradicionalni posvet o čebelarskem turizmu.

V okviru tokratnega natečaja razpisujemo še poseben tematski sklop »DELO ČEBELARJA PO MESECIH«. Fotografije v tem sklopu naj prikazujejo odraslega čebelarja ali mladega čebelarja, člana čebelarskega krožka, pri njegovih oz. njenih značilnih opravilih pri oskrbi čebel, zdravstvenem varstvu čebel ter pripravi orodja in pripomočkov za čebelarjenje po posameznih mesecih v čebelarjevem letu. Od petih fotografij naj bodo vsaj tri posnete v pokončni legi. Tak format je potreben zaradi objave najboljših fotografij na naslovnicaх Slovenskega čebelarja v letu 2012. Avtorji objavljenih fotografij iz vseh tematskih sklopov bodo imeli pravico do honorarja v okviru veljavnega cenika. Za podrobnejše informacije in navodila lahko pokličete g. Borka na tel. št.: 051/637 204.

Franc Šivic, predsednik komisije UO ČZS za čebelarsko kulturno dediščino in razvoj čebelarskega turizma

Pridobitev statusa v javnem interesu za čebelarska društva

Katera društva lahko pridobijo status v javnem interesu?

ČD lahko pridobi status društva, ki deluje v javnem interesu, če delovanje društva presega interese njegovih članov in je splošno koristno. Izpolnjevati mora nekaj splošnih pogojev, in sicer: da ustanovitelji društva in njegovi člani niso pravne osebe javnega prava; da društvo dejavnost, ki je v javnem interesu, opredeli v svojem temeljnem aktu; da je registrirano in deluje najmanj dve leti pred vložitvijo vloge za pridobitev statusa; da je sredstva v prejšnjih dveh letih po večini porabilo za opravljanje te dejavnosti ter da je redno izvajalo programe, projekte ali druge dejavnosti za uresničevanje namena in ciljev, ki so v javnem interesu; da ima izdelane programe delovanja za naprej; da lahko izkaže pomembnejše dosežke svojega delovanja.

Kako lahko društvo pridobi status v javnem interesu?

Društvo pri pristojnem ministrstvu vloži vlogo za podelitev statusa društva v javnem interesu. Vlogi mora društvo priložiti:

- poročilo o delu, iz katerega mora biti razvidno izvajanje programov, projektov in drugih dejavnosti, ki jih je društvo izvajalo v javnem interesu v prejšnjih dveh letih, in o porabi sredstev za njihovo doseganje;
- sprejet program delovanja za prihodnje leto na teh področjih;
- dokazila o rezultatih svojega delovanja (npr. članke, vabila, slike, zapisniki, podpisne liste ipd.);
- osebno ime, EMŠO oziroma datum rojstva in spol, državljanstvo in naslov stalnega prebivališča oziroma začasnega prebivališča zastopnika društva, ki je vpisan v register društev, če v Republiki Sloveniji nima stalnega prebivališča.

Ministrstvo si v postopku podelitve statusa društva v javnem interesu iz uradne evidence pridobi podatek o registraciji društva, ustanoviteljih in zastopniku društva ter kopijo veljavnega temeljnega akta društva, ki je v zbirki listin registra društev, od AJ-PES-a pa letni poročili društva za prejšnji dve leti. Vlogo z dokazili je treba poslati na naslov: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Dunajska 22, 1000 Ljubljana. Več informacij: g. Roman Pečkaj, 01/478 90 00.

Za podaljšanje oz. ohranitev statusa v javnem interesu mora društvo vsako leto do 31. marca na ministrstvo poslati:

- poročilo o delu, iz katerega mora biti razvidno, kateri programi, projekti in druge dejavnosti v javnem interesu so bili izvedeni v minulem letu,
- poročilo o porabi sredstev za njihovo doseganje in
- program delovanja v prihodnjem letu.

Zakaj pridobiti status društva v javnem interesu?

- Društva s statusom v javnem interesu so avtomatično uvrščena na seznam upravičencev za donacijo dohodnine.
- Pri javnih razpisih za pridobivanje sredstev iz državnega proračuna, namenjenih društvom, je med merili, na podlagi katerih so izbrani prejemniki sredstev, tudi status društva v javnem interesu, vendar upoštevanje tega statusa ne sme presegati 20 odstotkov vrednosti preostalih meril.
- Društva s tem statusom so upravičena do oprostitve plačila upravne takse za dokumente in dejanja v zvezi z izvajanjem namena, za katerega so društva ustanovljena.
- S posebnim zakonom so lahko določene tudi druge prednosti, ki jih društvom daje pridobljeni status.

Poziv čebelarjem na ocenjevanje »SMGO«

V dveh letih se je v sistem Slovenskega medu z geografsko označbo (SMGO) vključilo preko 200 čebelarjev. Zato smo se odločili, da bomo po dogovoru s ČZS na 9. regijskem ocenjevanju medu v Mariboru posebej statistično obdelali vzorce SMGO iz območja cele Slovenije. Ker je uspešnost ocenjevanja, zlasti pa analiza rezultatov povezana tudi s številom vzorcev pozivamo čebelarje, ki so pridobili pravico do uporabe SMGO, da sodelujejo z vzorci

svojega medu na ocenjevanju. Besedilo razpisa je objavljeno na spletnih straneh ČZS. Sprejem vzorcev traja od 19.9. do 10.10. Cena za vzorec je 10 EUR. Senzorično ocenjevanje se bo izvajalo v drugi polovici oktobra. Vsi sodelujoči prejmejo priznanja in poročilo o rezultatih ocenjevanja. Čebelarje, ki imajo za svoj med poročilo ČZS o analizi medu prosimo, da ga priložijo k dostavljenemu vzorcu. Naj medi in nasvidenje v Mariboru!

Regijski posveti za leto 2012

Upravni odbor ČZS (UO ČZS) je na svoji 16. redni seji določil datume, kraje in vsebine regijskih posvetov za leto 2012. Tako bo regijski posvet za:

- **ČD na Primorskem** – v torek, 8. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih Zavarovalnice Triglav, Kidričeva 21, Nova Gorica;
- **OZČD Cerknica, notranjska in obalnokraška ČD** – v sredo, 9. novembra 2011, ob 16. uri, Povir 52a, Povir pri Sežani;
- **ČZ Celjske regije, ČZ Sa-Ša, ČZ Spodnje Savinjske doline** – v torek, 15. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih Restavracije Gaj, Cesta v Loke 1, Mozirje;
- **ČZ Gorenjske in MZČD Kranj** – v sredo, 16. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih Srednje gostinske šole Radovljica, Kranjska cesta 24, 4240 Radovljica;
- **ČZ Krško in OČZ Brežice** – v torek, 22. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih OŠ Leskovec pri Krškem, Pionirska cesta 4, Leskovec pri Krškem;
- **RČZ »Petra Pavla Glavarja« in ČZ Bele krajine** – v sredo, 23. novembra 2011, ob 16. uri, Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto;
- **ČZ Koroške** – v torek, 29. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih KGZ Dravograd;
- **ČD ljubljanskega ter zasavskega območja** – v sredo, 30. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici;
- **ČZD Pomurja** – v torek, 6. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih KGZ Murska Sobota;
- **ZČD Ptuj** – v sredo, 7. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih KGZ Ptuj, Ormoška cesta 28;
- **ČZD Maribor** – v torek, 13. novembra 2011, ob 16. uri, v prostorih Čebelarkega centra Maribor, Streliška cesta 150.

Dnevni red regijskih posvetov čebelarških društev za leto 2012:

- Pozdravni nagovor predstavnika ČZS.
- Izvedba rednih volitev za člane UO ČZS.
- Poročilo o realizaciji delovnega načrta ČZS za leto 2011.
- Poročilo o realizaciji delovnega načrta ČZS za obdobje od leta 2008–2011.
- Predstavitve predloga delovnega načrta ČZS za leto 2012.
- Razno.

Izvedba rednih volitev članov UO ČZS:

Na regijskih posvetih, ki bodo sočasno delni volilni občni zbori, bomo v skladu z določili 22. člena Pravil ČZS izvedli volitve članov UO ČZS, ki bodo zastopali posamezne volilne okoliše. Posamezni volilni okoliši imajo v UO ČZS naslednje število svojih zastopnikov: Ljubljanski: 3, Gorenjski: 2, Primorski: 1, Obalnokraški: 1, Notranjski: 1, Dolenjski: 1, Zasavski: 1, Celjski: 2, Posavski: 1, Podravske: 2, Pomurski: 2, Koroški: 1, Belokranjski: 1.

ČD iz posameznega volilnega okoliša pozivamo, da do regijskega posveta izoblikujejo predlog kandidatov za člane UO ČZS. Menimo, da vložitev kandidatur neposredno na delnem volilnem občnem zboru ni primerna, ker pogosto ne odraža demokratičnega izbora kandidatov in zato je pomembno, da predlog kandidatov iz svojega volilnega okoliša ČD izoblikujete pred delnim volilnim občnim zborom.

Okrogla miza o čebelarstvu in izobraževanju in usposabljanju v Čatežu

ČZS, JSSČ bo 26. oktobra 2011, ob 17. uri, v dvorani A+B hotela Terme v Termah Čatež, Topliška cesta 35, 8251 Čatež ob Savi, pripravila okroglo mizo o stanovskem glasilu »Slovenski čebelar«. Na njej bomo obravnavali našo osrednjo čebelarstvo revijo, njen pomen v sedanjosti in preteklosti ter ob primerjavi z drugimi podobnimi glasili iskali ustvarjalne ideje za njen prihodnji razvoj. Svoja stališča bodo predstavili: predsednik ČZS Boštjan Noč, urednik Slovenskega čebelarja Marko Borko, nekdanji dol-

goletni urednik Slovenskega čebelarja Janez Mihelič, urednik revije Hrvatska pčela Vedran Lesjak, urednik revije Ribič Igor Holy, član uredniškega odbora Slovenskega čebelarja in urednik revije Scopolia Janez Gregori ter preostali člani uredniškega odbora. Predstavitve g. Lesjaka ne bo prevedena v slovenščino. Po predstavitev posameznih tem bo sledila razprava z vprašanji občinstva. Na okroglo mizo ste vabljeni vsi čebelarji in čebelarke, udeležba pa bo brezplačna. MB

Priporočene cene

Komisija UO ČZS za ekonomiko čebelarjenja je na svoji 10. redni seji, 24. februarja 2011, sprejela sklep o priporočenih cenah medu v letu 2011/2012 ter čebeljih družin, voska in cvetnega prahu v letu 2011.

Čebelji pridelek	Cena (EUR)
cvetlični med (900 g)	6,60
akacijev med (900 g)	7,20
lipov med (900 g)	7,20
gozdni med (900 g)	7,80
kostanjev med (900 g)	7,80
smrekov med (900 g)	8,30
hojev med (900 g)	8,30
cvetni prah (0,1 kg)	4,30
vosek (1 kg)	7,50
čebelja družina (sat pokrite zalege s čebelami)	10,50

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko, s. p.
Sužid 41, 5222 Kobarid
031 870 709, 05 388 5856
info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

- AŽ-, LR- in DB-satniki, zažičeni, že za 0,80 EUR
- Šablona za sočasno zbijanje in žičenje AŽ-, LR- in DB-satnikov (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009),
- matice iz Triglavskega narodnega parka
- Čebelje družine na AŽ-, LR- in DB satih
- panji LUCKA – predstavitev na celjskem sejmu
- Lipov med iz okolice Kobarida

Čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR!

Kaj vam v jesensko-zimskem času lahko svetujejo terenski svetovalci?

V tem obdobju se čebelja družina pripravlja na zimske razmere. Tako se celotna družina zbere v tistem delu panja, v katerem namerava preživeti mrzle dni. Čebelarjeva naloga pri tem je, da čebeljo družino kar najbolje oskrbi.

Čebelarji lahko tudi v tem obdobju za nasvet povprašate terenske svetovalce, predvsem glede:

- **oskrbe s satjem** (skupaj s svetovalcem pregledata in sortirata satje, svetovalec vam svetuje, kako je treba rezervno satje zavarovati pred voščeno veščjo);
- **ropanja družin** (svetovalec vam svetuje, kako preprečiti ropanje in na kaj morate biti pozorni);
- **varoj** (svetovalec vam pojasni, zakaj je pomemben testni vložek v čebelji družini in kako je treba spremljati odpad varoj);
- **prostorov in opreme** (svetovalec vam svetuje, kako je treba čistiti in razkuževati prostore in opremo, namenjeno čebelarstvu);
- **dokumentacije** (svetovalec vam svetuje glede vodenja dokumentacije in vam pomaga pri izpolnjevanju obrazcev);
- **priprave na prodajo čebeljih pridelkov** (skupaj s svetovalcem preverita točnost podatkov na nalepkah in uporabo prelepka na kozarcih).

Seveda vam terenski svetovalci lahko pomagajo tudi pri drugih opravilih, še zlasti čebelarjem začetnikom. V tem obdobju bodo na svojih območjih izvajali tudi brezplačne delavnice. Udeležite se jih in ob tej priložnosti navežite stik s terenskim svetovalcem na svojem območju.

Čebelarjeva naloga je, da v tem obdobju odpravi vse morebitne pomanjkljivosti pri svojih čebeljih družinah, saj bodo le tako uspešno preživele mrzle zimske dni, da uredi prostore v svojem čebelarstvu in da del svoje pozornosti nameni tudi prodaji čebeljih pridelkov. Zato čebelarje ob koncu še enkrat pozivamo, naj za pomoč ali nasvet prosijo terenske svetovalce ali po telefonu (040/436 517) pokličejo g. Tomaža Samca in skupaj bomo odpravili vaše težave v čebelarstvu.

Telefonske številke terenskih svetovalcev za posamezen okoliš najdete na spletni strani:

www.wwwwwwww

*Tomaž Samec,
svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane*

Časovni razpored delavnic terenskih svetovalcev

Začela se je jesen, ko si čebelar laže vzame čas za izobraževanje in izpopolnjevanje svojega znanja. Tako terenski svetovalci na svojih območjih delovanja v tem obdobju izvajajo delavnice o jesensko-zimski oskrbi čebeljih družin. Tudi če ste negotovi glede pravnega označevanja medu, lahko na delavnico prine-

sete vzorec medu in svetovalec bo brezplačno opravil interno kontrolo medu. Urnik delavnic na terenu za mesec oktober si lahko ogledate v nadaljevanju. Iz morebitnih objektivnih razlogov se lahko urnik delavnic naknadno spremeni in dopolni. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si.

Datum	Čas	Izvajalec	Kraj	Kontakt
Interna kontrola medu na terenu				
14. okt.	17.00	Ivana Kovačević	Kozjanska domačija, Ravno 9, Dobje pri Planini	ga. Kovačević 030/604 066
15. okt.	9.00	Zorko Šabec	ČD Ilirska Bistrica	g. Šabec 070/758 752
Jesensko-zimska oskrba čebeljih družin				
2. okt.	9.00	Janko Goričan	V prostorih športnega društva sv. Vid (ČD Vuzenica)	g. Žvirkart 031/375 107
3. okt.	18.00	Janez Luznar	Dom upokojencev Bohinjska Bistrica (ČD Bohinj)	g. Kotnik 041/842 621
3. okt.	18.00	Miha Rozman	Gostilna Majolka (ČD Jesenice)	g. Arh 041/784 091
4. okt.	18.30	Rudolf Cerkl	Gostilna Godec, Borovnica	g. Cerkl 030/604 004
5. okt.	18.00	Janez Markič	Gostišče Marinšek	g. Markič 031/365 021
5. okt.	18.00	Bernarda Svetlin	Vir-Finžgarjeva 15, Domžale	ga. Svetlin 030/604 015
6. okt.	17.00	Mihael Kamplet	OŠ Janka Padežnika, Maribor	g. Kamplet 030/604 072
6. okt.	17.00	Maksim Proje	Čebelarski dom Žerjav	g. Mičič 041/754 272
6. okt.	19.00	Janez Markič	Gostišče Labore	g. Markič 031/365 021
7. okt.	17.00	Koželj Anton	Na vrtu gostišča Pavlin, Trebnje	g. Koželj 031/619 961
7. okt.	16.00	Matej Leskovar	Vzrejno-promocijski center Slovenska Bistrica	g. Leskovar 030/604 078
7. okt.	20.00	Zdenko Bečič	Vaški dom Vrh polje	g. Benčič 031/321 324
8. okt.	9.00	Dušan Žunko	Sužid 41, Kobarid	g. Žunko 031/870 709
8. okt.	9.00	Andrej Jernej	Šolski čebelnjak na Blagovni	g. Jernej 030/604 064
8. okt.	9.00	Maksim Proje	Čebelarski dom Črna na Koroškem	g. Germadnik 031/626 553
8. okt.	10.00	Janko Goričan	Pri gostišču Delalut (ČD Ravne)	g. Kajzer 031/408 155
9. okt.	10.00	Janko Goričan	V prostorih čebelarско-sadarsko društvo, Meža 10, Dravograd (ČD Dravograd)	g. Goričan 02/878 84 48
12. okt.	17.00	Stane Kokelj	Gostišče Fink, Liptovska cesta, Slovenske Konjice	g. Kokelj 030/604 065
14. okt.	17.00	Mihael Kamplet	ČD Rače (pri g. Herganu)	g. Hergan 031/430 344
14. okt.	17.00	Janez Luznar	V prostorih ČD Radovljica	g. Luznar 030/604 023
14. okt.	16.00	Matej Leskovar	Vzrejno-promocijski center Slovenska Bistrica	g. Leskovar 030/604 078
14. okt.	18.00	Avgust Sinic	Tišina	g. Sinic 041/590 492
15. okt.	9.00	Edvard Dolmovič	V prostorih OŠ Leskovec	g. Dolmovič 041/625 840
15. okt.	9.00	Branko Borštnik	Gasilski dom Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
15. okt.	9.00	Dušan Milinkovič	Učna pot v Beli krajini	g. Milinkovič 030/604 090
15. okt.	16.00	Jože Frelih	Čebelarski dom Žiri	g. Frelih 030/604 020
16. okt.	9.00	Milan Seršen	Gasilski dom Banovci	g. Novak 041/612 769
21. okt.	17.00	Franc Podrižnik	Gostišče Vrbovec, Nazarje	g. Podrižnik 030/604 068
21. okt.	17.00	Aleksander Mikuš	V OŠ Cerklje (predavalnica nad športno dvorano)	g. Strupi 031/663 001
21. okt.	18.00	Jože Kokl	Gostilna pri Majču	g. Kokl 041/538 223
21. okt.	16.00	Matej Leskovar	Vzrejno-promocijski center Slovenska Bistrica	g. Leskovar 030/604 078
22. okt.	9.00	Simon Ozebek	Društvo upokojencev Cerkno	g. Ozebek 041/435 173
22. okt.	12.00	Jakob Madjar	Čebelji Gradič, Rogašovci	g. Madjar 041/598 356
27. okt.	16.30	Anton Sušl	V prostorih OŠ Dobravlje	g. Sušl 041/613 595
28. okt.	16.00	Matej Leskovar	Vzrejno-promocijski center Slovenska Bistrica	g. Leskovar 030/604 078
28. okt.	18.00	Peter Babnik	Kulturni dom Vojnik	g. Babnik 041/211 295

Urn timer usposabljanj

Čebelarstva zveza Slovenije nadaljuje program usposabljanja čebelarjev. Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti novo izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani

www.czs.si. **Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu** bomo odslej izvajali v osnovni obliki s celotno snovjo, potrebno za izdajo potrdila udeležencem, ter v krajši obliki za obn ovitev znanja. Za izvedbo predavanja Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu mora biti prijavljenih najmanj 15 udeležencev.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
6. okt.	17.00	Čebelarški turizem	Franc Šivic	Kulturni dom, Rogaška Slatina	g. Janžek 031/608 879
7. okt.	17.00	Tehnologija pridelave in predelave voska	Aleksander Mikuš	Prostovoljno gasilsko društvo, Planina pri Sevnici 70, Planina pri Sevnici	g. Jazbinšek 041/794 177
7. okt.	18.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo	dr. Stanko Kapun	Dom upoko jencev Cerkno, Močnikova 8, Cerkno	g. Likar 031/876 189
11. okt.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Janez Kropivšek	Dom čebelarjev Hrastnik	g. Žerko 041/583 809
13. okt.	17.00	Izbrana poglavja biologije čebel	Janez Kropivšek	Dom čebelarjev Brode	g. Inglič 031/500 309
14. okt.	17.00	Tehnologija pridelave in predelave voska	Aleksander Mikuš	Sejna soba, občina Šalovci	g. Verner 041/522 900
17. okt.	17.00	Tehnologija pridelave cvetnega prahu	Vlado Pušnik	ČS Slovenska vas pri Pivki	g. Logar 041/391 174
19. okt.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Franc Prezelj	Gasilski dom, Stična	g. Ceglar 041/966 914
20. okt.	17.00	Tehnologija pridelave cvetnega prahu	Vlado Pušnik	Gostišče Kozel, Selska cesta 37, Ptuj	g. Repič 031/484 527
20. okt.	17.00	Čebelarški turizem	Franc Šivic	Dvorana nad vrtcem, OŠ dr. Ivana Korošca, Paplerjeva 15, Borovnica	g. Hren 031/588 587
20. okt.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Franc Panker	Turistična kmetija Hari, Spodnja Ščavnica	ga. Korošec 041/716 519
21. okt.	17.00	Sadjarstvo in čebelarstvo	Janez Gačnik	Dvorana Kulturnega doma na Humu, 5211 Kojško	g. Štucin 041/450 240
22. okt.	9.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo	dr. Stanko Kapun	Sevniški grad, Sevnica	g. Zagorc 031/874 462
24. okt.	17.00	Pridobivanje matičnega mlečka	Franc Prezelj	ČS Slovenska vas pri Pivki	g. Logar 041/391 174
26. okt.	17.00	Tehnologija pridelave cvetnega prahu	Janko Goričan	ČD Dravograd	g. Vogel 041/347 229
27. okt.	17.00	Apiterapija	Franc Grošelj, Tone Tome	Kozjanska domačija, Ravno 13, Dobje	ga. Kovačević 041/936 306
27. okt.	17.00	Zgodovina čebelarstva	Franc Šivic	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma	ga. Jurše Rogelj 041/990 332
28. okt.	17.00	Alternativne čebelarste tehnologije	Milan Starovasnik	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	g. Mihelič 040/209 004
28. okt.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	dr. Stanko Kapun	Center Slovenskih Goric, Lenart	g. Hameršak 031/883 463
3. nov.	17.00	Čebelarški turizem	Franc Šivic	ČD Prevalje	g. Vogel 041/347 229
Program zatiranja varoze					
5. okt.	17.00	Apitehnični ukrepi	Jože Mur	Dom čebelarjev Žerjav	g. Vogel 041/347 229
		Zdravstveni del	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.		
5. okt.	18.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Gostilna Baron, Logatec	g. Žakelj 041/560 573
		Zdravstveni del	Martina Škof, dr. vet. med.		
12. okt.	18.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Kulturni dom, Dvor 1a, Dvor	g. Setnikar 041/643 643
		Zdravstveni del	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.		

OBVESTILA ČZS

19. okt.	18.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanko Kapun	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, 2250 Ptuj	g. Kristovič 031/753 114
		Zdravstveni del	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.		
19. okt.	18.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	OŠ Mihaila Rostoharja, Videm	g. Šiško 041/510 396
		Zdravstveni del	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.		
26. okt.	18.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Gostišče Marof, Marof pri Kočevju	g. Knežič 040/455 855
		Zdravstveni del	Martina Škof, dr. vet. med.		
Zagotavljanje kakovosti čebeljih pridelkov					
4. okt.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, Andreja Kandolf	Rogaška slatina, Kulturni dom	g. Janžek 031/608 879
10. okt.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, Andreja Kandolf	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Kristovič 031/753 114
12. okt.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, Andreja Kandolf	Gostilna Kogoj, Bilje 149 a, Bilje	g. Ipavec 041/728 478
18. okt.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, Andreja Kandolf	Dom čebelarjev Brode	g. Novak 041/590 485
18. okt.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Čebelarski dom Žerjav	g. Mičič 041/754 272
22. okt.	9.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Čebelji Gradič, Serdica	g. Madjar 041/598 356
27. okt.	16.00	Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu	Boštjan Noč, Andreja Kandolf	Čebelarski center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kandolf 040/436 514
28. okt.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Kulturni dom Vojnik	g. Babnik 041/211 295

MALI OGLASI

PRODAM

100 kg medu, tel.: 041/221 197.

200 kg gozdnega medu v kozarcih, kristaliziranega, tel.: 031/670 829.

Lipov in cvetlični med, tel.: 041/575 477.

Cvetlični in kostanjev med, tel.: 041/738 017.

Cvetlični, kostanjev in akacijev med (Ljubljana), tel.: 041/643 003.

Večje količine akacijevga, cvetličnega, gozdnega in kostanjevega medu (5,5 EUR), tel.: 041/239 062.

Večjo količino kostanjevega in akacijevga medu, tel.: 040/163 704.

Večjo količino gozdnega medu, tel.: 041/446 418.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med, tel.: 031/882 295.

Akacijev, kostanjev, cvetlični in gozdni med (Dolenjska), tel.: 051/880 446.

Cvetlični in gozdni med, pakiran po 14, 15 kilogramov neto, in testne vložke za spremljanje odpada varoj, tel.: 041/988 211.

Kočevski lipov in gozdni med, zamrznjen cvetni prah ter stroj za izdelavo kremnega medu, tel.: 041/788 826.

Cvetni prah, propolis, vosek, akacijev med in matični mleček, vse leto odlična kakovost, tel.: 041/965 939.

Cvetni prah osmukanec, zamrznjen, tel.: 041/990 360.

Suh in prebran cvetni prah, nabran v neokrnjeni naravi kozjan-

skih hribov, ne vsebuje cvetnega prahu repice, tel.: 041/215 281.

Čebelje družine na AŽ-satih (Koper), tel.: 070/716 879.

Čebelje družine na AŽ- in LR- satih, s panji, tel.: 040/602 922.

Medved-panj, hrast, tel.: 031/241 254.

5 AŽ-panjev (10-satni, rabljeni), cena 30 EUR za panj, tel.: 031/773 805.

AŽ 9-satne panje po 120 EUR; menjam jih tudi za čebele, tel.: 051/888 707.

AŽ-panje, nove, 10-satne, dvo- in trietažne, tel.: 040/723 524.

15 novih AŽ-panjev, 10-satarjev, tel.: 040/253 874.

Nove AŽ-panje, 10-, 12-satarje, matične rešetke za AŽ-

-panje in čebelarko obleko, tel.: 051/372 721.

Nove AŽ-panje 10-satarje, smrekov les, lipovi satniki, tel.: 040/163 704.

2/3 LR-nakladne panje, tel.: 064/144 220.

LR 2/3 9-satne naklade, dobro ohranjene, podnice, pokrovi in pitalniki, tel.: 031/652 829.

Prevozni zabojnik za 48 AŽ-panjev, 14 AŽ-panjev 10-satarjev, AŽ 7-satar, štiri 7-satne prašilčke in gorenjski plemenilček, tel.: 041/712 005.

Dva zabojnika s prikolico, v vsaki enoti je po 10 čebeljih družin, tel.: 041/244 590.

Zabojnik za prevoz čebel s 17 AŽ-panji, od tega štirje naseljeni, ter ves čebelarski inventar, tel.: 041/889 751.

Tovornjak TAM 110 s 65 čebeljimi družinami, cena po dogovoru, tel.: 051/342 674, 05/388 26 53.

Tovornjak Mercedes 1317, primeren za prevoz čebel, ALU zaboj z nadgradnjo, 1. lastnik, nove gume in nova akumulatorja, tel.: 041/557 907.

Lipov, akacijev, cvetlični in mešani kostanj-gozdni med prodam, tel.: 041/575 477.

50 kg lipovega medu, ugodno, tel.: 01/895 71 99.

Sadike medovitih dreves, evodije, mehurnikov, sofore in okrasnih grmovnic, tel.: 041/929 562.

Lipove deske za panje ali satnike, debelina 30 mm, tel.: 040/211 346.

Večjo količino lipovih desk, fosnov ter desk, debeline 5 in 3,5 cm, iz različnih vrst lesa, tel.: 031/848 466.

AŽ-in LR-satnike, narejene iz lipovega ali topolovega lesa, cena ugodna, tel.: 040/165 921.

Točilo na 4 sate z motorjem in vso opremo, večje število čebeljih družin, zažicene, cinkane, satnike, tel.: 01/528 48 42.

Novo točilo na 4 sate z motorjem, točilo je iz nerjaveče pločevine, tel.: 051/681 817.

8-satno samoobračalno točilo za med, ugodno, domače izdelave, tel.: 041/606 013.

Dihidrat oksalne kisline za zimsko zatiranje varoj; cena 6 EUR za 250 g, tel.: 041/460 769.

Ekološki, surovi trsni sladkor za zimsko krmljenje čebel, pakiran v 25 kg vreče, uredimo tudi dostavo, tel.: 041/377 821.

Letošnji hojev med, tel.: 040/470 528.

Češnjev, akacijev in kostanjev med, tel.: 040/436 516.

Cvetlični, akacijev, hojev in gozdni med, dostava lahko tudi na dom, tel.: 041/784 775, 02/792 37 61.

Kostanjev in gozdni med, tel.: 031/568 427.

Kostanjev (200 kg) in cvetlični (300 kg) med, tel.: 041/556 821.

Večje število AŽ satnikov iz lipovega lesa, tel.: 041/995 953.

Letošnji hojev med, tel.: 040/470 528.

Češnjev, akacijev in kostanjev med, tel.: 040/436 516.

Kostanjev in gozdni med, tel.: 031/568 427.

Kostanjev (200 kg) in cvetlični (300 kg) med, tel.: 041/556 821.

Lipov, akacijev, cvetlični in mešani kostanj-gozdni med prodam, tel.: 041/575 477.

Cvetlični, akacijev, hojev in gozdni med, dostava lahko tudi na dom, tel.: 041/784 775, 02/792 37 61.

50 kg lipovega medu, ugodno, tel.: 01/895 71 99.

Večje število AŽ satnikov iz lipovega lesa, tel.: 041/995 953.

KUPIM

Motor z reduktorjem za 4-satno točilo za med, tel.: 02/575 14 41.

MIZARSTVO KRŽE 1930

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinci 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogličeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

MIZARSTVO KRŽE 1930

Idrijska 10, 1360 Vrhniko
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

MALI OGLASI

TRGOVINA

Gospoka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~

Pon.-pet. od 8.00 do 15.00
Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00
Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:

- ~čebelarstvo zaščitno opremo, opremo in pribor
- ~sladkorne pogače MEDOPIP
- ~med in druge čebelje pridelke
- ~darilni program in kozmetika na podlagi čebeljih pridelkov
- ~kozarec za slovenski med in drugo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faksu ali e-pošti.
Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebela@amis.net

ČEBELCA

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK

Za člani: ČEBELARSKA ZVEZE SLOVENIJE pri nakupu z gotovino v vrednosti več kot 50€ priznamo 4% popust

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor
Kako nas najdete:

Imajte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodna razmerja kvaliteta-kekovost.
- Po želji izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.

POPUSTI ZA ČLANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

 APIS M&D 4-odstotni popust*	 Logar 4-odstotni popust*	 Čebelarstvo Rihar-Kocjan 4-odstotni popust*	 Čebelarstvo LUCKA 4-odstotni popust*
 IZDELAVANJE ČEBELJIH PANJEV 4-odstotni popust*	 Trgovina ČEBELCA 4-odstotni popust*	 TERME SNOVIK 10-odstotni popust*	 TPV prikolice 20-odstotni popust*
 medium 10-odstotni popust*	 Čebelica gostilna & soba 10-odstotni popust*	 šport center bovec 4-odstotni popust*	

Posamezna podjetja članom ČZS omogočajo nakupe s popusti. ČZS išče še dodatne popuste in ugodnosti za svoje člane.
* Podrobnejše podatke o popustih najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si ali v uredništvu revije Slovenski čebelar, tel.: 01/729 61 14.

FRANČIŠKA SAJE 1938–2011

Frančiška Saje se je kot deseti otrok rodila novembra leta 1938 v vasi Gozd - Reka. Poročila se je z Dragom Sajem in skupaj sta si na Velikem Kalu pri Mirni Peči ustvarila družino.

Ob robu vasi sta postavila ličen čebelnjak in začela zavzeto čebelariti. Z veliko vnemo je obiskovala tečaj in opravila vse potrebne izpite za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije za poklic čebelarke, tako na tečaju kot pri učenju pa je zavzeto spodbujala in spremljala tudi moža. Certifikat je pridobila v letu 2006. Z možem sta redno obiskovala tudi predavanja in različne prireditve o čebelarjenju in čebelah. S posebno skrbjo sta čebelarila in pridelala nekaj medu, svoj pridelek pa sta z veseljem podeljala znancom in sorodnikom.

Vse življenje je bila pridna in marljiva kot čebela. Ljubezen do čebelarstva in vera sta ji dajala potrebno moč za delo. Njena življenjska pot se je končala nepričakovano, sredi dela, v bujno razcveteli pomladi, aprila 2011.

ČD Novo mesto

MIROSLAV ZUPAN 1931–2011

Z žalostjo smo sprejeli novico, da med nami ni več člana ČD Bohinj Miroslava - Mirka Zupana, po domače Tišlarjevega Mirka.

S čebelami se je srečal že kot 10-leten fantič oziroma pred približno 70 leti. Očetu Jožetu je pomagal pri čebelarskih opravilih, a kot je dejal sam, mu je bil večkrat le v napoto. Z leti se je povečevalo tako

veselje do čebel kot tudi znanje o teh pridnih žuželkah. Povsem samostojno je začel čebelariti leta 1991, ko si je v bližini doma postavil svoj čebelnjak in se vključil v ČD Bohinj. Čebelaril je z dvajsetimi 10-satnimi AŽ-panji in nekaj rezervnimi družinami v 5-satnih AŽ-panjih. Pri delu s čebelami mu je pomagal mlajši sin Mitja. Vedno je upal, da se bo v družini ohranila tradicija čebelarstva.

Mirko je bil med drugim pripravljen prevzeti tudi vodenje društva, samo on in njegovi pa vedo, koliko časa je porabil za skupno dobro. Predsednik ČD Bohinj je bil od leta 1996 do leta 2004. Sodeloval je tudi pri ustanovitvi ČZ Zgoranje Gorenjske. Mirko je bil vedno pripravljen pomagati na vseh prireditvah, ki smo jih organizirali bohinjski čebelarji.

Počasi se bodo čebele začele pripravljati za zimo in naš dober prijatelj in čebelar te melodije čebel in narave ne bo več poslušal. Zdaj počiva v bližini znanega bohinjskega čebelarja Jana Strgarja.

Mirko, hvala ti za vse, kar si storil v dobro čebelarstva v Bohinju.

ČD Bohinj

IVAN SLANIČ 1952–2011

V obdobju, ko začnejo čebele ob primer- ni temperaturi izkoriščati vsak sončni žarek, nas je pretresla nepričakovana žalostna novica, da je naše čebelarsko društvo izgubilo po letih in stažu mladega, zavzetega in delavnega člana. Ivan je imel že nekaj let težave z zdravjem, vendar ni bilo tako kritično.

Rodil se je 30. decembra 1952. Po končani osnovni šoli se je izučil za ključavničarja. Bil je redno zaposlen do leta 2000, ko je izgubil delo. Takrat je začel resno razmišljati, kako skupaj z

ženo, ki je tudi ostala brez službe, preživeti družino na majhni kmetiji.

Leto pozneje se je ob manjšem sadovnjaku in vinogradu odločil za čebelarstvo in leta 2005 je že čebelaril s 30 družinami v AŽ-panjih. Hitro je začutil potrebo po organiziranosti in izobraževanju, zato se je že leta 2002 včlanil v čebelarsko društvo in ob strokovni pomoči postal uspešen čebelar. Postavil si lep nov čebelnjak ter si pri svojih čebelicah zadnjih nekaj let zaradi načetega zdravja nabiral novih moči in živel zanje. Bil je zavzet in iznajdljiv čebelar, kot ključavničar pa je marsikaj postal sam. V društvu je bil zelo dejaven, zaradi svoje natančnosti in delavnosti pa je kmalu postal vzor drugim čebelarjem. Sledil je novim tehnologijam v čebelarstvu, zato si je začel kupovati 3-etažne AŽ-panje, s katerimi naj bi dosegal še boljše rezultate.

Za svoje dejavno delo in ohranitev čebelarstva je ob praznovanju 100-letnice ČD leta 2004 prejel društveno pisno priznanje.

Čebelarji ČD Sveta Trojica-Lenart smo se 9. 3. 2011 na pokopališču Sveta Trojica v Slovenskih goricah v velikem številu s praporom poslovili od pokojnega Ivana. Ohranili ga bomo v lepem spominu. ČD Sveta Trojica-Lenart

MIROSLAV MIVŠEK 1947–2011

V obdobju, ko se je začela prebujati narava in z njo tudi čebele, nas je prizadela novica, da nas je za vedno zapustil naš čebelar Mirko.

Rodil se je v skromni kmečki družini v vasi Zavratac na robu občine Idrija. Kot otrok je odrasčal v skromnih razmerah. Po končani srednji šoli se je zaposlil ter se leta 1978 tudi poročil. Postavil si je nov dom v Doleh nad Idrijo, v bli-

žini ženinega doma. Veliko časa je vložil v zidavo hiše, pa tudi v skrb za hčerko in dva sinova.

Kot otrok podeželja je ljubil naravo in s tem tudi čebele. Čebelarili so že njegovi predniki, pa tudi ženin oče. Ob službi, graditvi hiše ter skrbi za družino ni bilo časa še za čebelarjenje, po letu 1990 pa si je priskrbel prve čebelje družine in se z veseljem lotil te dejavnosti. Svoje čebelarstvo je potem povečal do 40 družin, ki jim je namenil še več pozornosti po upokojitvi, ko je bilo nekoliko več časa. S prijateljem Zorkom Tušarjem sta čebelarila v Soški dolini, pred nekaj leti pa je postavil čebelnjak ob svojem domu v Doleh.

Seveda se je takoj vključil tudi v naše društvo in bil vseskozi dejaven član. Rad se je udeleževal predavanj in drugih srečanj čebelarjev ob različnih priložnostih, bodisi na izletih in podobno. Imel je še veliko načrtov, a mu je njihovo uresničitev preprečila huda in neizprosna bolezen.

Od njega smo se poslovili 26. marca 2011 na pokopališču na Gorah nad Idrijo z željo ter upanjem, da bodo čebele ostale sestavni del domačije. Mirka bomo čebelarji ohranili v lepem spominu.

ČD Idrija

RAJKO KRIŽNIK 1948–2011

Sredi februarja letos, ko se je narava že začela prebujati in z njo tudi čebele, je naše čebelarske vrste nepričakovano in veliko prezgodaj zapustil Rajko Križnik.

Svojo življenjsko pot je začel v Taboru v Savinjski dolini. Po končani osnovni šoli in gimnaziji je nadaljeval študij matematike in fizike. Kot naravoslovec je vedno imel rad naravo, zato si je v domačem kraju ustvaril topel dom in se

posvetil tudi čebelarstvu. Član CD Tabor je bil polnih dvajset let. V začetku mu je pri čebelarjenju pomagal in mu svetoval stric Martin, čigar kmetijo je prevzel.

Vse življenje je bil zelo skromen, veder in delaven. Čebelaril ni iz ekonomskih razlogov, temveč iz ljubezni do narave, za svojo dušo, svoj mir in zadovoljstvo. Z velikim veseljem je skrbel za svoje čebele in takšen je bil tudi do ljudi.

Kruta usoda pa se je v letu 2010 poigrala z njegovo družino. Bolečina, ki jo je povzročila huda prometna nesreča, je bila zanj prevelika. Izguba vnuka in pogled na 100-odstotno invalidno hčerko sta mu strla srce.

Z njegovim odhodom smo izgubili dobrega človeka in čebelarja. Pogrešali ga bomo.

ČD Tabor

CIRIL DROBNIČ 1931–2011

Ko smo pospravili sadove letošnjega čebelarjenja, nas je v 80. letu starosti nena doma za vedno zapustil dolgoletni član našega društva Ciril Drobnič. Od njega smo se poslovili 20. julija na pokopališču v Olimju. V imenu čebelarjev ČD Podčetrtek so se mu s častno stražo poklonili člani upravnega odbora, od njega pa se je pred odprtim grobom poslovil predsednik nadzornega odbora Jože Počivavšek.

Njegova smrt je povzročila veliko vrzel v našem društvu, ostali pa bodo številni spomini.

S čebelami se je vrsto let spogledoval pri stricu Vinku, ki je čebelaril na Virštanju. Tam je v začetku sedemdesetih let tudi sam začel čebelariti s svojimi prvimi družinami. Že kmalu je postal zelo uspešen in napreden čebelar. Iz leta v leto je povečeval število

lo svojih čebeljih družin, ob hiši v Podčetrtku je zgradil velik čebelnjak ter vzorno čebelaril v AŽ-panjih. Pri tem mu je pomagala tudi njegova žena Nada.

Vsa leta čebelarjenja je bil dejaven član našega društva. Redno se je udeleževal srečanj, občinskih zborov, ekskurzij in različnih izobraževanj. Zaradi bogatih izkušenj, ki jih je pridobival vrsto let in jih znal nesebično deliti tudi z drugimi čebelarji, je bil izredno cenjen. Za svoj prispevek k razvoju čebelarstva na našem območju je prejel odličje Antona Janše II. stopnje.

Žal je nepričakovano in veliko prehitro nastopil dan, ko se je sklenil njegov življenjski krog. Vsi ga bomo pogrešali. Cvetje na njegovem grobu in plameni svečk bodo pričali, da je bil dober človek. Imeli smo ga radi in ne bomo ga pozabili! *Jože Uršič, predsednik ČD Podčetrtek*

MILAN RUS 1933–2011

Sredi poletja, ko je po velikem spomladanskem in poletnem delu pri čebelarjenju nastal kratkotrajen premor, smo se čebelarji ČD Grosuplje poslovili od našega člana Milana Rusa. Bolezen je bila močnejša od njegove želje po življenju.

Milan se je za te pridne majhne žuželke navdušil leta 1980, ko je začel tudi čebelariti, čez dve leti pa se je včlanil v naše društvo. Za svoje dobro čebelarjenje in sodelovanje v društvu je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje ter odličji Franca Košaka III. in II. stopnje.

Spominjali se ga bomo kot zavzetega čebelarja in člana društva. Hčerki, ki bo nadaljevala njegovo delo, pa želimo veliko uspeha.

ČD Grosuplje